

การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต
สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ฤทธิชัย สุริยัน

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต
สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย"

ของ ฤทธิชัย สุริยัน

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ชื่อเรื่อง	การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
ผู้วิจัย	ฤทธิชัย สุริยัน
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565
คำสำคัญ	การบริหารความเสี่ยง, ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ/เขต, สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย โดยวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารความเสี่ยง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครู สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย จำนวน 108 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 9 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครู 99 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านกลยุทธ์ รองลงมา คือ ด้านกฎระเบียบ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการเงินและทรัพย์สิน

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดประชุมสร้างความเข้าใจ เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูล และให้ข้อมูล คำแนะนำ การวางแผน การกำกับ ติดตาม การรายงานผลการดำเนินงานในทุกกิจกรรมร่วมกัน มีการจัดทำคู่มือแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการบันทึก

ข้อตกลงในการปฏิบัติงานของบุคลากรร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างแรงจูงใจและกำลังใจ คำปรึกษา ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

Title	RISK MANAGEMENT OF DISTRICT NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION CENTRE IN SUKHOTHAI PROVINCE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION CENTRE
Author	Rittichai Suriyan
Advisor	Assistant Professor Thirasak Uppamaiathichai, Ed.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Educational Administration, Naresuan University, 2022
Keywords	Risk Management, District Non-Formal and Informal Education Centre, Sukhothai Provincial Office of the Non-Formal and Informal Education

ABSTRACT

The purposes of this research were to study risk management of district non-formal and informal education centre in Sukhothai province non-formal and informal education centre. Step 1: Study risk management, the samples were school administrators and teachers Sukhothai province non-formal and informal education centre were 108. School administrators obtained by selecting a specific number were 9 and the teachers were obtained by random stratification were 99. Data were collected by using a questionnaire, Statistics used in data analysis were average and standard deviation. Step 2: Study of the guidelines for risk management. Informant group were senior experts obtained by selecting a specific number were 5. Data were collected by using interview and analyzed data with content analysis.

The research showed that

1. Risk management of district non-formal and informal education centre in Sukhothai province non-formal and informal education centre is high in overall. The considering the individual aspects, it was found that strategy is high, followed by regulations and the lowest is finance and property.

2. Guideline study results for risk management of district non-formal and

informal education centre in Sukhothai province non-formal and informal education centre. Found that: school administrators should be meetings to create understanding. Give stakeholders the opportunity for participate in acknowledge information and give information, advice, planning, follow up and reporting the performance of all activities together. There is a guideline for the operations. Including memorandum of agreement in the performance of personnel together with educational institution administrators. However, school administrators should be making motivation and encouragement, suggestion, support teamwork in performance of assigned duties and organizing the learning process all the time.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ประสบความสำเร็จได้ด้วยความเมตตาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรุประชีวิน รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรณศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อัครวิทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เซาว์นชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ที่ได้ให้ความรู้ ให้กำลังใจและความห่วงใย ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ แก่ข้าพเจ้าตลอดมาจนการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เซาว์นชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร นายสมมาตร คงเรือง อดีตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสุโขทัย วิทยฐานะเชี่ยวชาญ และนางรุ่งฤดี มีลาภ ผู้อำนวยการหน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตาก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งส่งเสริมให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของการค้นคว้าอิสระด้วยความเอาใจใส่จนทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบคุณ นายรามณรงค์ โตนชัยภูมิ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ทุกท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การค้นคว้าอิสระฉบับนี้

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของข้าพเจ้าที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกๆด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการค้นคว้าอิสระนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา รวมถึงหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่อไป

ฤทธิชัย สุริยัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุณูปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง.....	12
บริบทสำนักงาน กศน. จังหวัดสุโขทัย.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	52

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	57
บทที่ 4 ผลการวิจัย	61
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	62
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	73
บทที่ 5 บทสรุป	84
สรุปผลการวิจัย	85
อภิปรายผลการวิจัย	87
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	97
ประวัติผู้วิจัย	114

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ประเภทของการบริหารความเสี่ยงได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
ตาราง 2 แผนผังเมทริกซ์แสดงผลการประเมินความเสี่ยง	34
ตาราง 3 คำอธิบายแผนผังเมทริกซ์แสดงผลการประเมินความเสี่ยง	34
ตาราง 4 ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)	36
ตาราง 5 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านนโยบาย/เชิงปริมาณ/การเงิน.36	36
ตาราง 6 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านชื่อเสียง/ภาพลักษณ์องค์กร.....	37
ตาราง 7 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านการดำเนินกิจการ/การปฏิบัติงาน	37
ตาราง 8 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านการปฏิบัติงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	37
ตาราง 9 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ต่อการปฏิบัติงาน ด้านสิทธิมนุษยชน	38
ตาราง 10 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ต่อผู้รับบริการ/ลูกค้า.....	38
ตาราง 11 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านกฎหมาย	38
ตาราง 12 แสดงจำนวนบุคลากร และนักศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	44
ตาราง 13 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษาและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	53
ตาราง 14 แสดงวันและเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์	59

ตาราง 15 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน.....	62
ตาราง 16 แสดงผลการศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ใน ภาพรวม	64
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	65
ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน.....	67
ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของ ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน.....	69
ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ	71
ตาราง 21 แสดงแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์ศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	81

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แผนภาพแสดงการบริหารความเสี่ยงตามแนวทาง COSO.....	32
ภาพ 2 สูตรของการประเมินความเสี่ยง.....	33
ภาพ 3 โครงสร้างการบริหารงานของสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย.....	43
ภาพ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในยุคปัจจุบันและในอนาคต โลกจะเปลี่ยนแปลง เต็มโต และเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วในทุกมิติและเป็นไปในทิศทางที่หลายคนอาจคาดไม่ถึง เป็นโลกที่มีความผันผวน (Volatility) ไม่มีความแน่นอน (Uncertainty) มีความซับซ้อน (Complexity) และมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ซึ่งเกิดจากหลายเหตุผล โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อการศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารองค์กรย่อมตระหนักว่าสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานมีการแข่งขันกันในทุกด้าน ไม่ว่าจะทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย และการศึกษา โดยเทคโนโลยีและวัฒนธรรมได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ความต้องการและพฤติกรรมของบุคคลก็เปลี่ยนแปลงไปไม่เหมือนเดิม และมีแนวโน้มที่ยังจะทวีความรุนแรงมากขึ้น อีกทั้งจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและภาวะผันผวนทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีสารสนเทศและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ส่งผลให้การดำเนินงานในทุกองค์กรทั้งภาครัฐหรือเอกชน อยู่ในภาวะความเสี่ยง ทั้งในเรื่องกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย งบประมาณ การบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายได้เป็นอย่างดี คือ การตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นวิธีการหรือเทคนิคทางการบริหารที่ได้รับความสนใจจากองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน(ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 3/1 มีเจตนารมณ์ “การบริหารราชการจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดความสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและสนองตอบความต้องการของประชาชน ” ตามด้วยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2556 ซึ่งรัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ รวมทั้งให้สอดคล้องเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ที่ระบุให้ส่วนราชการต้องมีการวิเคราะห์และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามกระบวนการการบริหาร

ความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) เพื่อเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดจากการดำเนิน แผนงาน โครงการ ที่สำคัญซึ่งต้องครอบคลุมความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน หรือก่อให้เกิดความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายของแผนงาน/โครงการที่สำคัญในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการ

การบริหารความเสี่ยงจึงถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการบริหารการศึกษาในทุกๆระดับ นโยบายสาธารณะใดที่รัฐบาล หรือ กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานใดๆกำหนดอาจนำมาซึ่งความเสี่ยงต่อประเทศ หากนโยบายเหล่านั้นไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งประเด็นและปัจจัยเสี่ยงควรเป็นสิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายในแต่ละระดับควรให้ความสำคัญตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดนโยบายสาธารณะใดๆ เพื่อจะได้เตรียมมาตรการรองรับและจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้นโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การบริหารงานด้านการจัดการศึกษา ในระดับจังหวัด ระดับสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงเช่นกัน

การบริหารจัดการศึกษาและการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต หรือเรียกโดยย่อว่า “กศน.อำเภอ” ซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” โดยในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุโขทัย มีสถานศึกษา จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ กศน.อำเภอเมืองสุโขทัย กศน.อำเภอคีรีมาศ กศน.อำเภอศรีนคร กศน.อำเภอกงไกรลาศ กศน.อำเภอศรีสำโรง กศน.อำเภอสวรรคโลก กศน.อำเภอศรีสัชชนาลัย กศน.อำเภอบ้านด่านลานหอย และ กศน.อำเภอทุ่งเสลี่ยม ซึ่งให้อำนาจแต่ละสถานศึกษาได้บริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการได้มอบอำนาจให้สถานศึกษาของ กศน. เฉพาะบางเรื่องตามลักษณะหรือความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้ง อาจกำหนดเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบ ซึ่งภารกิจของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. ก็จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 41 วันที่ 3 มีนาคม 2551

ภารกิจในการบริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 และกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง ตลอดจนพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัยยาศัย พ.ศ.2551 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยอำเภอ/เขต ดังนี้

1. จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย
3. ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
4. จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่
5. จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ
7. ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์
8. กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย
9. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย
10. ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย
11. ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
12. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

จากกฎหมายและข้อกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ดังกล่าว จึงทำให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยอำเภอ/เขต มีสถานภาพเป็นสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามภารกิจดังกล่าว ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยอำเภอ/เขต จึงต้องทำหน้าที่เป็นสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานและจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย ร่วมกับภาคีเครือข่าย สถานศึกษาต่างๆ ในสังกัดสำนักงาน กศน.จึง ได้กำหนดกรอบการบริหารจัดการศึกษาตามโครงสร้าง เพื่อให้สถานศึกษาสร้างระบบบริหารจัดการที่เชื่อมโยงแผนปฏิบัติงาน กระบวนการตัวชี้วัดและกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาให้บรรลุผลลัพธ์ของสถานศึกษา ซึ่งมีการแบ่งตามหน้าที่เพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถทำงานหลายๆด้าน (Multi-Function) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถทำงานได้หลายหน้าที่ ประกอบด้วย 3 กลุ่มงาน คือ

1. กลุ่มอำนวยการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการ และสารบรรณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การเงิน การบัญชี งานพัสดุและระบบควบคุมภายใน การประสานงานและให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ให้กลุ่มและงานต่างๆ

ในสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการและดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ อำนาจ หน้าที่ ได้อย่างเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บนพื้นฐานของความถูกต้องและโปร่งใส

2. กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นงานที่ปฏิบัติงานตามบทบาทภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของสถานศึกษา ครู บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอันส่งผลต่อคุณภาพ ผู้เรียน ผู้รับบริการในเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นทั้งงานวิชาการและปฏิบัติการผสมผสานกัน

3. กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับงานธุรการและงานประสานงานภาคีเครือข่าย เพื่อติดต่อประสานงานทุกฝ่ายระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต กับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องและงานกิจการพิเศษ

จากความสำคัญของการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าอาจมีความเสี่ยงที่ส่งผลทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานในกลุ่มอำนวยการ กลุ่มการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และกลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 มาตรา 79 กำหนด “ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด” ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวกระทรวงการคลังได้กำหนด 1.) หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2561 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2562 2.) หลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2561 3.) หลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารความเสี่ยง พ.ศ.2562 โดยให้หน่วยงานของรัฐ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต มีความสำคัญอย่างยิ่งในการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่จะเกิดความเสียหายให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สถานศึกษายอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงผลการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาและต้นสังกัด และเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ครอบคลุมปัจจัยและประเด็นความเสี่ยงทางด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูและเป็นคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทุ่งเสลี่ยม สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย จึงใช้แนวคิด
ทฤษฎีของนักการศึกษา มาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยที่จะศึกษาถึงประเด็น
การบริหารความเสี่ยงและเพื่อหาแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ
บริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อมูลสารสนเทศและแนวทางการบริหารความเสี่ยงเพื่อใช้ในการ
การบริหารจัดการศึกษาตามโครงสร้างเพื่อให้สถานศึกษาสร้างระบบบริหารจัดการที่เชื่อมโยง
แผนปฏิบัติงาน กระบวนการตัวชี้วัดและกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาให้บรรลุผลลัพธ์
ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
2. คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาได้แนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนโดยมีขอบเขต
ในการวิจัย ดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย**

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต
สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและ
การบริหารความเสี่ยงแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
2. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน
3. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน
4. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 แห่ง จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครู จำนวน 134 คน รวมทั้งหมด 143 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 108 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (krejcie & Morgan) โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และ ครู จำนวน 99 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) กำหนดสัดส่วนตามจำนวนครูในแต่ละสถานศึกษา

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ในขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกจากข้อปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ขอบเขตกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในงานบริหารการศึกษาและการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาและการบริหารความเสี่ยงภายในสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน

2. ข้าราชการครู ผู้ดำรงตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้า กลุ่มงานอำนวยการ กลุ่มจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ อย่างใดอย่างหนึ่งไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย หมายถึง การปฏิบัติเพื่อควบคุมความเสี่ยงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อลดความเสียหาย ซึ่งมีผลกระทบต่อสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic risks) หมายถึง การบริหารจัดการสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและ พันธกิจ แนวทางในการดำเนินงาน ที่ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนการ หรือรูปแบบ ตามพันธกิจที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง หรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจพลาด หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

1.2 ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน (Financial and asset risks) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและควบคุมทางการเงินและงบประมาณขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเมื่อเกิดปัญหาด้านการประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินงาน เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงิน

1.3 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational risks) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อเชิงลบต่อการดำเนินงานตามภารกิจงาน ทำให้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง ติดขัด หยุดชะงักล่าช้า เสียหาย ไม่สามารถดำเนินการต่อได้

1.4 ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ (Compliance risks) หมายถึง คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนด ที่ต้องปฏิบัติ ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผน กระทำเพื่อให้เกิดความชำนาญ ที่ต้องกำหนดขึ้นให้ชัดเจน สื่อความหมายไปในทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย และแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่ผลของงานที่ถูกต้อง

2. แนวทางการบริหารความเสี่ยง ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต หมายถึง วิธีการปฏิบัติที่ได้นำมาจากข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปใช้ในการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา

3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขตหมายถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเรียกโดยย่อว่า “กศน.อำเภอ/เขต” สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

4. สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย หมายถึง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุโขทัย เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย” เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการ ของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่บริหารการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในจังหวัด

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต เรียกโดยย่อว่า ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

6. ครู หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการ ตำแหน่งครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล และ ลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่ง ครูศูนย์การเรียนชุมชน ครูสอนคนพิการที่รับผิดชอบและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีเนื้อหาสาระตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง
 - 2.1 ความหมายของความเสี่ยง
 - 2.2 ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง
 - 2.3 ประเภทความเสี่ยง
 - 2.4 กระบวนการบริหารความเสี่ยง
 - 2.5 การประเมินความเสี่ยง
 - 2.6 ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง
3. บริบทสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา

สุภักดิ์ ยมพุก และวิโรจน์ เจษภูาลักษณ์ (2558) กล่าวถึงการบริหารการศึกษา คือ การดำเนินการต่างๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้กระบวนการในการบริหาร สถานศึกษาสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารงานทั่วไป

พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตน (2558) กล่าวถึงการบริหารการศึกษา คือ การบริหาร การศึกษาเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์มีการประสานความร่วมมือกันภายในองค์กรโดยใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน เป็นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ระเบียบ โดยใช้ปัจจัย หรือ ทรัพยากรการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 12) กล่าวถึงการบริหารการศึกษา คือ เป็นกระบวนการและ กิจกรรมที่ผู้บริหารขององค์การทางการศึกษาใช้ภาวะผู้นำในการระดมทรัพยากรและเทคนิคในการ ประยุกต์ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารมาใช้ในกิจการทางการศึกษาการพัฒนาองค์การทาง การศึกษาและสมาชิกของสังคม ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ

ปิยาภรณ์ อัครลาวัณย์ (2562, น. 11) กล่าวถึงการบริหารการศึกษา คือ กระบวนการทำงาน ร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ร่วมกันตั้งไว้โดยใช้ทรัพยากรและ วิธีการจัดการที่เหมาะสม

ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย (2563, น. 30) กล่าวถึงการบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานของ กลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถและความเป็นคนดีที่ หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และ พัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครอง นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่นๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการ บริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั่นเอง

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือ กระบวนการในการดำเนินงานของผู้บริหารขององค์การ ทางการศึกษาโดยความร่วมมือภายในองค์กร ประยุกต์ศาสตร์และศิลป์เทคนิค วิธีการทางการบริหาร มาใช้ในกิจการทางการศึกษาใช้ทรัพยากรและที่เป็นระบบให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา การจัดการศึกษาและพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

ครุชิต มาลัยวงศ์ (2557) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่ามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาของเยาวชนหรือคนในประเทศจะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษาหรืออีกนัยหนึ่งก็คือขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาของบ้านเมืองนั่นเอง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษาและผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศแล้ว ประเทศนั้นก็มีความรุ่งเรืองในทุก ๆ ทางในทางตรงกันข้ามหากประเทศ ในไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่ง และทำงานโดยกำหนดเอาความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้ว ก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

อรุณี ทองนพคุณ (2558, น. 10) กล่าวถึง การบริหารการศึกษามีความสำคัญในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุนและมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การบริหารการศึกษามีความจำเป็นเพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้าน ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ

เพชรประภาร์ ชุมสาย (2559, น. 10) กล่าวถึง การบริหารจัดการการศึกษามีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งพาตนเอง ใฝ่รู้และใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ปิยะณัฐ จารุเศรณี (2564, น. 11) กล่าวถึง การบริหารการศึกษามีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ทำให้สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม อันจะนำไปสู่การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ เนื่องจากการบริหารจัดการการศึกษาที่ดีจะทำให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ มีการดำเนินงานโดยผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

กันยารัตน์ คำสิทธิ (2564, น. 11) กล่าวถึง การบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก การบริหารที่ดีจะต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข ต่อความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองผู้บริหารการศึกษามือบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจของงานและผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน พัฒนา

มีบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องอย่างคุ้มค่า เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

ความหมายของความเสี่ยง

ชัยเสกฐ์ พรหมศรี (2550, น. 14) กล่าวถึงความหมายของความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่บางสิ่งบางอย่างอาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็อันตรายหรือคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือแผนการต่าง ๆ ทั้งนี้ความเสี่ยงเกิดขึ้นเนื่องมาจากความไม่แน่นอน ซึ่งสามารถวัดได้จากความน่าจะเป็นของสิ่งที่เกิดขึ้นหรือผลลัพธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้น (ถ้าได้เกิดขึ้นจริง) ซึ่งในแต่ละหน่วยงานในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนนั้นอาจมีมุมมองในเรื่องความเสี่ยงแตกต่างกันหรือตรงข้ามกันได้

หทัยชนก จรรย์ (2550, น. 17) กล่าวถึงความหมายของความเสี่ยง หมายถึง การวัดความสามารถ ที่จะดำเนินการให้วัตถุประสงค์ของงานประสบความสำเร็จ ภายใต้การตัดสินใจงบประมาณ กำหนดเวลา และข้อจำกัดด้านเทคนิคที่เผชิญอยู่

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น. 37) กล่าวถึงความหมาย ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคต และอาจส่งผลในด้านลบที่ไม่ต้องการ

สำนักงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2552, น. 7) กล่าวถึงความหมายของความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบ หรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร ซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวกด้วยก็ได้ โดยการวัดจากผลกระทบ (Impace) ที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิด (Linklihood) ของเหตุการณ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553, น. 11) กล่าวถึงความหมายของความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ภายใต้สถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและจะส่งผลกระทบในเชิงลบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

สรุปได้ว่า ความเสี่ยง หมายถึง สถานการณ์ เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน ที่บางสิ่งบางอย่างอาจเกิดขึ้นในอนาคตที่อาจส่งผลในด้านลบ

ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550, น. 18) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงว่า ในการทำธุรกิจ ผู้บริหารต้องตระหนักไว้เสมอว่าโอกาสที่บริษัทของตนจะเผชิญกับความเสี่ยงใน 2 ประเภท ได้แก่ ความเสี่ยงที่เราอาจคาดการณ์ได้และความเสี่ยงที่เราคาดการณ์ นั้นอยู่เสมอ ดังนั้นการหาวิธีการเพื่อจัดการกับความเสี่ยงในการทำธุรกิจจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งที่มาของการบริหารความเสี่ยง ถ้าหากผู้บริหารเพิกเฉยหรือไม่ให้ความสนใจต่อความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อกิจกรรมทางธุรกิจหรือเหตุการณ์ที่ไว้วางแผนไว้ ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบได้

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553, น. 1) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงว่า การบริหารความเสี่ยงในระดับองค์กรเป็นการผสมผสานการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาจากความเสี่ยงทั้งหมดให้ครอบคลุมทุกพันธกิจ ทั้งด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่กับการควบคุมภายในและการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงระบบเพื่อระบุความเสี่ยง การประเมิน การควบคุม และการสื่อสารความเสี่ยงให้ครอบคลุมทั่วทั้งองค์กร โดยให้กระบวนการคิดมองไปข้างหน้าได้รับการสนับสนุน และการมีส่วนร่วมจากผู้บริหารในทุกระดับและจากทุกคนภายในองค์กรเพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยคำนึงถึงการบรรลุตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์

สรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยงเชิงระบบเพื่อระบุความเสี่ยง การประเมิน การควบคุมที่ดี ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับในองค์กรมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ประเภทความเสี่ยง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น. 79) กล่าวถึงประเภทของความเสี่ยงในการบริหารโครงการไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงทางด้านเทคนิค (Technical Risk) ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหรือการปฏิบัติการของระบบทางเทคนิคที่อาจเกิดความผิดพลาดได้
2. ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) เป็นผลจากทุกโครงการมีงบประมาณเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนั้นการตั้งงบประมาณที่ต่ำหรือสูงเกินไปต่างส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในการบริหารโครงการทั้งสิ้น
3. ความเสี่ยงทางด้านบุคลากร (Human Risk) เกิดขึ้นจากบุคคลที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือทีมงานในโครงการ รวมทั้งผู้บริหารโครงการ ทีมงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมด ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความซับซ้อนและเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก การดำเนินโครงการมักประสบปัญหาเรื่อง

เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์เสมอๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความไม่แน่นอน ความสามารถ และข้อจำกัดของทรัพยากรมนุษย์เหล่านั้น

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553, น. 31) กล่าวถึงลักษณะหรือประเภทของความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยนเรศวรทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงานและโครงการ/กิจกรรม ได้เป็น 5 ลักษณะ คือ

1. ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับยุทธศาสตร์ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย ตลาด ภาพลักษณ์ ผู้นำ ชื่อเสียง ลูกค้า เป็นต้น

2. ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการ เช่น ความเสี่ยงของกระบวนการหลักสูตร การบริหารงานวิจัย ระบบงาน ระบบประกันคุณภาพ กระบวนการ เทคโนโลยี ระบบสารสนเทศ และคนในองค์กร รวมถึง จรรยาบรรณของอาจารย์ บุคลากร เป็นต้น

3. ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงิน เช่น การผันผวนทางการเงิน สภาพคล่อง อัตราดอกเบี้ย ข้อมูลเอกสารหลักฐานทางการเงิน การรายงานทางการเงินบัญชีการเงินและงบประมาณ เป็นต้น

4. ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับด้านนโยบาย การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

5. ความเสี่ยงด้านคุณภาพชีวิตและความปลอดภัย เช่น ความปลอดภัยของอาจารย์ นิสิต บุคลากร , ความปลอดภัยของอาคาร สถานที่ ระบบสาธารณูปโภค รวมถึงการสูญเสียทางชีวิตและทรัพย์สินจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการก่อการร้าย เป็นต้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554, น. 10) กล่าวถึงประเภทของความเสี่ยงไว้ 9 ประเภท ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic risks) ตัวย่อ ST ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วม ทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง หรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจพลาดหรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

2. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน (Financial and asset risks) ตัวย่อ F ความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สิน ซึ่งมีผลทำให้มหาวิทยาลัยต้องมีรายได้ลดน้อยลง หรือค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หรือความเสียหายต่อทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย การจัดการความเสี่ยงจึงมีลักษณะของการปกป้องทรัพย์สิน การเงิน และมาตรการประหยัดค่าใช้จ่าย

3. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน (Operational risks) ตัวย่อ O ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานตามปกติทุกขั้นตอน โดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุ/อุปกรณ์บุคลากรที่ปฏิบัติงาน ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการหรือแผน กลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย

4. ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง (Image and reputation risks) ตัวย่อ IM ภาพพจน์ของมหาวิทยาลัยอาจเกิดความเสียหาย เนื่องจากมีการเผยแพร่ข่าวสื่อเชิงลบ ในระดับจังหวัด ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

5. ความเสี่ยงด้านสุขภาพและความปลอดภัย (Health and safety risks) ตัวย่อ HS ความเสี่ยงเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ ความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัย

6. ความเสี่ยงด้านบุคลากร (staff risks) ตัวย่อ S ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับพนักงานของมหาวิทยาลัยเป็นความเสี่ยงจากบุคลากรสายวิชาการ และบุคลากรสายปฏิบัติการความเสี่ยงนี้ครอบคลุมถึงการบริหารงานบุคคล เช่น อัตราการลาออกของพนักงานมหาวิทยาลัย

7. ความเสี่ยงด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication technology risks) ตัวย่อ ICT เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของแต่ละหน่วยงาน จนถึงระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย ในการกำหนดให้มีการจัดการความเสี่ยงตามพื้นฐานความจำเป็นของงานแต่ละงาน ตัวอย่างของความเสียหาย เช่น การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล การเรียกข้อมูลกลับคืน เป็นต้น

8. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ (Compliance risks) ตัวย่อ C ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงานจากเหตุการณ์ภายนอก

9. ความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาลและธรรมาภิบาล (Good governance risks) ตัวย่อ G เป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการหลักขององค์กรเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและธรรมาภิบาล เช่น ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นต้น รวมถึงความเสี่ยงในการกำกับดูแลตนเองที่ดีด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556, น. 6-7) กล่าวถึงประเภทของความเสีย ไร 6 ประเภท ได้แก่

1. ความเสี่ยงด้านทรัพยากร (การเงิน งบประมาณ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อาคาร สถานที่ ฯลฯ) (Resources Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผน งบประมาณถูกตัดงบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การจัดสรรไม่เพียงพอ รวมระบบเทคโนโลยีและอาคารสถานที่

2. ความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์ หรือ กลยุทธ์ของสถาบัน (Strategic Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในแลสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจ หรือสถานะขององค์กรแหล่งที่มาของความเสี่ยงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก ได้แก่ ภาวะการณ์การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล กระแสสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง ส่วนปัจจัยความเสี่ยงภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถควบคุมได้ แต่ส่งผล กระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กร กระบวนการและวิธีปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูลและเทคโนโลยีสำหรับการให้บริการเป็นต้น

3. ความเสี่ยงด้านนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (Policy and Compliance Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องได้ หรือนโยบายกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่ไม่เหมาะสมเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน เช่น ความเสี่ยงของกระบวนการบริหารหลักสูตร การบริหารงานวิจัยระบบงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา บุคลากรในหน่วยงาน ความปลอดภัย เทคโนโลยี/นวัตกรรมสิ่งแวดล้อม (Operational Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดการดำเนินการในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ขององค์กรทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

5. ความเสี่ยงด้านบุคลากรและความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล โดยเฉพาะจรรยาบรรณของอาจารย์และบุคลากร (Personnel Risk and Governance Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการอาจารย์และบุคลากรประพฤติไม่เหมาะสมสร้างความเสียหายที่ส่งผลต่อชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นผลจากการดำเนินงานทั้งทางตรง

6. ความเสี่ยงอื่น ๆ ตามบริบทของสถาบันและจากเหตุการณ์ภายนอก (other Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการดำเนินขององค์กรที่มีผลทำให้เกิดผลกระทบหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร

เทศบาลตำบลดอนทราย (2563, น. 10) กล่าวถึงประเภทความเสี่ยงไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1. ความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานประจำวัน หรือการดำเนินงานปกติที่องค์กรต้องเผชิญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านนี้ อาทิ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานโดยไม่มีผังการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หรือไม่มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

2. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานประจำวัน หรือการดำเนินงานปกติที่องค์กรต้องเผชิญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านนี้ อาทิ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานโดยไม่มีผังการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หรือไม่มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและควบคุมทางการเงินและการงบประมาณขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลกระทบการเงินที่เกิดจากปัจจัยภายนอก อาทิ ข้อบังคับเกี่ยวกับรายงานทางการเงินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานงบประมาณ รวมทั้ง การจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสม

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (Compliance Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้อกฎหมาย ระเบียบ การปกป้องคุ้มครองผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้เสียการป้องกันข้อมูลรวมถึงประเด็นทางด้านกฎระเบียบอื่นๆ

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563, น. 7-8) กล่าวถึงการบริหารความเสี่ยงของบริษัทเพื่อให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไว้ 7 ประเภท ได้แก่

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์อย่างไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย,เป้าหมายกลยุทธ์,โครงสร้างองค์กร,ภาวะการแข่งขัน,ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมอันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายองค์กร

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนิน (Operational Risk : O) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานทุกๆขั้นตอน อันเนื่องมาจากขาดการกำกับดูแลที่ดีหรือขาดการควบคุมภายในที่ดี โดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการต่าง/อุปกรณ์/เทคโนโลยีสารสนเทศ/บุคลากรในการปฏิบัติงานและความปลอดภัยของทรัพย์สิน

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F) หมายถึง ความเสี่ยงเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงิน การบริหารทางการเงินและงบการเงิน เช่น ความเสี่ยงจากการจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสม ใช้งบประมาณผิดพลาด และใช้งบประมาณเกิน รวมทั้งความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยทางการตลาด (Market Risk) และ ความเสี่ยงจากการที่คู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามภาระผูกพัน (Credit Risk)

4. ความเสี่ยงด้านกฎหมาย และข้อกำหนดผูกพันองค์กร (Compliance Risk : C) หมายถึง ความเสี่ยงจากการที่หน่วยงานต่างๆ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดผูกพันองค์กร เช่น ความเสี่ยงจากการผิดสัญญาข้อผูกพัน ความเสี่ยงจากการขาดการรายงานตามกฎระเบียบ หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับ

5. ความเสี่ยงที่จะเกิดใหม่ (Emerging Risk) ความเสี่ยงที่จะเกิดใหม่เป็นความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยงที่ยังไม่ได้ปรากฏขึ้นในปัจจุบันแต่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตเนื่องจากสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ความเสี่ยงประเภทนี้เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอย่างช้าๆ ยากที่จะระบุได้ มีความถี่ของการเกิดต่ำ แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง ความเสี่ยงที่จะเกิดใหม่นี้มักจะถูกระบุขึ้นมาจากเหตุการณ์บนพื้นฐานของการศึกษาจากหลักฐานที่มีปรากฏอยู่ ความเสี่ยงที่จะเกิดใหม่นี้มักจะเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กฎหมาย สังคม เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ ในบางครั้งผลกระทบของความเสียหายประเภทนี้อาจจะไม่สามารถระบุได้ในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นจากนาโนเทคโนโลยี หรือการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ เป็นต้น

6. ความเสี่ยงจากการหยุดชะงักของธุรกิจ (Business Interruption Risk) การที่โรงงานกิจการต้องหยุดดำเนินการผลิตชั่วคราว เพื่อรอการซ่อมแซม หรือสร้างโรงงานใหม่อันเป็นผลสืบเนื่องจากความเสียหายที่เกิดต่อทรัพย์สิน

7. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Risk) จากลักษณะการดำเนินการของอุตสาหกรรมและการดำเนินงานของบริษัทฯ ความเสี่ยงในด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับที่ต่ำเนื่องจากในกระบวนการผลิตไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด เพราะเป็นโรงงานแปรรูปโลหะด้านวิธีการตัดพับและปั๊มขึ้นรูป

สถาบันคลังสมองของชาติ (2563, น. 15-18) กล่าวถึงประเภทของความเสียหายโดยจำแนกประเภทของความเสียหายได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์กร และประโยชน์ที่ต้องการนำไปใช้ในการบริหารจัดการโดยทั่วไปที่นิยมจัดเป็น 4 ประเภท หรือ 6 ประเภท ได้แก่

1. ความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์ หรือ กลยุทธ์ของสถาบัน (Strategic Risk) “S” เป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เหตุการณ์ภายนอก และเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์คลาดเคลื่อน ถ้าช้าหรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน/ปฏิบัติการ (Operational Risk) “O” เป็นความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อการทำงานตามภารกิจงานประจำขององค์กรทำให้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง ตัดขาด หยุดชะงัก ล่าช้า สูญเสีย/เสียหายหรือ ไม่สามารถดำเนินการต่อได้

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) “F” เป็นความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อการเงิน และฐานะทางการเงินขององค์กร โดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ การเงิน การบัญชีที่มีความผิดพลาด คลาดเคลื่อน ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Risk) “C” เป็นความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงมาตรฐานการดำเนินงาน จรรยาบรรณ ความคาดหวังของสังคมและสาธารณชน และประเด็นธรรมาภิบาลต่างๆ

5. ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง (Reputation Risk) “R” เป็นความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อ ชื่อเสียง บันทึบต่อชื่อเสียง และภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

6. ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยจากอันตรายและภัยพิบัติ (Hazard and Disaster Risk) “H” เป็นความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อ ความปลอดภัยในสุขภาพร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สินและเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นโดยฉับพลัน

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564, น. 4) ได้กล่าวถึงประเภทของความเสี่ยงไว้ 4 ประเภทได้แก่

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk S) เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมาย และ พันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ หรือ เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาพประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระ ทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือ การตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริหารหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง หรือ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจผิดพลาดหรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากกระบวนการภายในขององค์กร/กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk F) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กรเช่นการประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการเป็นต้นเนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูลการวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงิน

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ (Compliance Risk C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

Will Kenton (2022) กล่าวถึงประเภทความเสี่ยงทางธุรกิจ ไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1. ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์เกิดขึ้นเมื่อธุรกิจไม่ได้ดำเนินการตามรูปแบบหรือแผนธุรกิจของธุรกิจ เมื่อบริษัทไม่ได้ดำเนินการตามรูปแบบธุรกิจ กลยุทธ์ของบริษัทจะมีประสิทธิภาพน้อยลงเมื่อเวลาผ่านไป และอาจเป็นเรื่องยากที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตัวอย่างเช่น หาก Walmart วางตำแหน่งตัวเองอย่างมีกลยุทธ์ในฐานะผู้ให้บริการต้นทุนต่ำ และ Target ตัดสินใจที่จะลดราคาของ Walmart สิ่งนี้จะกลายเป็นความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์สำหรับ Walmart

2. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ความเสี่ยงทางธุรกิจรูปแบบที่สองเรียกว่า ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตาม ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบส่วนใหญ่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมและภาคส่วนที่มีการควบคุมอย่างมาก ตัวอย่างเช่นในอุตสาหกรรมไวน์มีระบบการจัดจำหน่ายสามระดับที่ต้องใช้ผู้ค้าส่งในสหรัฐอเมริกาเพื่อขายไวน์ให้กับผู้ค้าปลีก (ซึ่งขายให้กับผู้บริโภค) ระบบนี้ห้ามมิให้ไวน์ขายผลิตภัณฑ์โดยตรงไปยังร้านค้าปลีกในบางรัฐ

3. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ความเสี่ยงทางธุรกิจประเภทที่สามคือความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ความเสี่ยงนี้เกิดขึ้นจากภายในบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการดำเนินงานประจำวันของบริษัทล้มเหลวในการดำเนินการ ตัวอย่างเช่น ในปี 2555 ธนาคารข้ามชาติ HSBC เผชิญกับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการในระดับสูง ส่งผลให้ต้องเสียค่าปรับจำนวนมากจากกระทรวงยุติธรรมสหรัฐฯ เมื่อทีมปฏิบัติการต่อต้านการฟอกเงินภายในองค์กรไม่สามารถหยุดการฟอกเงินในเม็กซิโกได้อย่างเพียงพอ

4. ความเสี่ยงด้านชื่อเสียงทุกครั้งที่ชื่อเสียงของบริษัทถูกทำลาย ไม่ว่าจะโดยเหตุการณ์ที่เป็นผลมาจากความเสี่ยงทางธุรกิจก่อนหน้านี้หรือจากเหตุการณ์อื่น ย่อมเสี่ยงต่อการสูญเสียลูกค้าและความภักดีต่อแบรนด์ ชื่อเสียงของ HSBC สะดุดลงภายหลังจากค่าปรับ ซึ่งถูกเรียกเก็บเนื่องจากแนวทางปฏิบัติในการต่อต้านการฟอกเงินที่ไม่ดี

สรุปได้ว่า ประเภทของความเสี่ยง คือ การระบุความเสี่ยงที่ แบ่งย่อยออก เป็นพวก จำพวก ชนิดหมู่ เหล่า อย่าง แฉก ตามบริบทและโครงสร้างของการบริหารองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจ

จากแนวคิดการบริหารความเสี่ยง ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ประเภทของการบริหารความเสี่ยงดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ประเภทของการบริหารความเสี่ยงได้จากเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่ได้จากการศึกษา เอกสารและงานวิจัย	นักวิชาการและหน่วยงานที่ผู้วิจัยศึกษา									
	ก.พ.ร. (2552)	ม.นเรศวร (2553)	ม.เทคโนโลยีสุรนารี (2554)	ม.ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ (2556)	เทศบาลตำบลคอนทราย (2563)	ศูนย์บริการเท็กซัสจัม (มหาชน) (2563)	สถาบันคลังสมองของชาติ (2563)	อบต.แหลมผักเบี้ย (2564)	Will Kenton (2022)	ความถี่ (Frequency)
1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
2. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		8
3. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
4. ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง			✓				✓		✓	3
5. ความเสี่ยงด้านสุขภาพและความปลอดภัย			✓				✓			2
6. ความเสี่ยงด้านบุคลากร	✓		✓	✓						3
7. ความเสี่ยงด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร			✓							1
8. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
9. ความเสี่ยงด้านอัตราภาษีและธรรมาภิบาล			✓							1
10. ด้านคุณภาพชีวิตและความปลอดภัย		✓					✓			2
11. ความเสี่ยงที่จะเกิดใหม่						✓				1
12. ความเสี่ยงจากการหยุดชะงักของธุรกิจ						✓				1
13. ความเสี่ยงจากการหยุดชะงักของธุรกิจ						✓				1
14. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม						✓				1
15. ความเสี่ยงด้านเทคนิค	✓									1
16. ความเสี่ยงอื่นๆ				✓						1

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวแปรจากผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสามารถสรุปได้ว่า ประเภทการบริหารความเสี่ยงมีจำนวนทั้งสิ้น 16 ประเภท ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการเลือกเฉพาะด้านที่มีนักวิชาการรองรับจำนวน 8 คนขึ้นไปมาใช้ในการวิจัย สรุปได้ว่า ประเภทของการบริหารความเสี่ยง มี 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการเงิน และทรัพย์สิน 3) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน และ 4) ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ ประเภทของการบริหารความเสี่ยง มี 4 ประเภท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic risks)

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553, น. 31) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ว่าเป็น ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับยุทธศาสตร์ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย ตลอด ภาพลักษณ์ ผู้นำ ชื่อเสียง ลูกค้า

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554, น. 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic risks) ด้วยย่อ ST ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมโดย ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนด กลยุทธ์ ที่ขาดการมีส่วนร่วม ทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง หรือเป็น ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจพลาด หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้ อย่างไม่ถูกต้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556, น. 6-7) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ว่า คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงาน ที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในแลสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผล กระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร แหล่งที่มาของความเสี่ยง ความเสี่ยง ด้านกลยุทธ์ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก ได้แก่ ภาวะการณ์การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล กระแสสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจัย ทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง ส่วนปัจจัยความเสี่ยงภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถ ควบคุมได้ แต่ส่งผล กระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กร กระบวนการและวิธีปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูลและเทคโนโลยี สำหรับการให้บริการ เป็นต้น

เทศบาลตำบลดอนทราย (2563, น. 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ว่า คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานประจำวัน หรือการดำเนินงานปกติที่ องค์กรต้องเผชิญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านนี้ อาทิ การปฏิบัติงานไม่เป็นไป

ตามแผนปฏิบัติงานโดยไม่มีผังการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หรือไม่มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563, น. 7-8) กล่าวถึง การบริหาร ความเสี่ยงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ว่า คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ และการปฏิบัติ ตามแผนกลยุทธ์อย่างไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย, เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร, ภาวะการแข่งขัน, ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมอันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายองค์กร

สถาบันคลังสมองของชาติ (2563, น. 15-18) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ว่า คือ ความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เหตุการณ์ภายนอก และเป็นความเสี่ยง ที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์คลาดเคลื่อน ถ้าเข้าหรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้โดยไม่ถูกต้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564, น. 4) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยง ด้านกลยุทธ์ว่า คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและ พันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยง ที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนด กลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาพประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระ ทำให้โครงการ ขาด การยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือ การตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้บริหารหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง หรือ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ ผิดพลาด หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้โดยไม่ถูกต้อง

Will Kenton (2022) กล่าวถึง ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์เกิดขึ้นเมื่อธุรกิจไม่ได้ดำเนินการ ตามรูปแบบหรือแผนธุรกิจของธุรกิจ เมื่อบริษัทไม่ได้ดำเนินการตามรูปแบบธุรกิจ กลยุทธ์ของบริษัท จะมีประสิทธิภาพน้อยลงเมื่อเวลาผ่านไป และอาจเป็นเรื่องยากที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตัวอย่างเช่น หาก Walmart วางตำแหน่งตัวเองอย่างมีกลยุทธ์ในฐานะผู้ให้บริการต้นทุนต่ำ และ Target ตัดสินใจที่จะลดราคาของ Walmart สิ่งนี้จะกลายเป็นความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ สำหรับ Walmart

สรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ คือ การบริหารจัดการสิ่งที่เกี่ยวข้อง กับการบรรลุเป้าหมายและ พันธกิจ แนวทางในการดำเนินงาน ที่ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการ ตามแผนการ หรือรูปแบบ ตามพันธกิจที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ โดยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอก ส่งผลต่อกลยุทธ์ ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการ มีส่วนร่วม ทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือการตอบสนอง

ต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง หรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจพลาด หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

2. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน (Financial and asset risks)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น.79) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน ว่าเป็นผลจากทุกโครงการมีงบประมาณเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนั้นการตั้งงบประมาณที่ต่ำหรือสูงเกินไปต่างส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในการบริหารโครงการทั้งสิ้น

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553, น. 31) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ การผันผวนทางการเงิน สภาพคล่อง อัตราดอกเบี้ย ข้อมูลเอกสารหลักฐานทางการเงิน การรายงานทางการเงินบัญชี การเงินและงบประมาณ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554, น. 10) กล่าวถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สิน ซึ่งมีผลทำให้มหาวิทยาลัยต้องมีรายได้ลดน้อยลง หรือค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หรือความเสียหายต่อทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย การจัดการความเสี่ยงจึงมีลักษณะของการปกป้องทรัพย์สินการเงินและมาตรการประหยัดค่าใช้จ่าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556, น. 6-7) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่การเบิกจ่ายงบประมาณไม่ไปตามแผน งบประมาณถูกตัดงบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การจัดสรรไม่เพียงพอ รวมระบบเทคโนโลยีและอาคารสถานที่

เทศบาลตำบลดอนทราย (2563, น. 10) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและควบคุมทางการเงินและการงบประมาณขององค์กร ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลกระทบการเงินที่เกิดจากปัจจัยภายนอก อาทิ ข้อบังคับเกี่ยวกับรายงานทางการเงินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงบประมาณ รวมทั้ง การจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสม

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563, น. 7-8) กล่าวถึงความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ ความเสี่ยงเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงิน การบริหารทางการเงินและงบการเงิน เช่น ความเสี่ยงจากการจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสม ตั้งงบประมาณผิดพลาด และใช้งบประมาณเกิน รวมทั้งความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยทางการตลาด (Market Risk) และความเสี่ยงจากการที่คู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามภาระผูกพัน (Credit Risk)

สถาบันคลังสมองของชาติ (2563, น. 15-18) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ ความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อการเงิน และฐานะทางการเงิน

ขององค์กร โดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการบริหาร งบประมาณ การเงิน การบัญชีที่มีความผิดพลาด คลาดเคลื่อน ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564, น. 4) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงิน และทรัพย์สิน คือ เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงิน ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กรเช่นการประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการเป็นต้นเนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูลการวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงิน

สรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและควบคุมทางการเงินและงบประมาณขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เมื่อเกิดปัญหาด้านการประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินงาน เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูลการวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงิน

3. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน (Operational risks)

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553, น. 31) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงของกระบวนการหลักสูตร การบริหารงานวิจัย ระบบงาน ระบบประกันคุณภาพ กระบวนการ เทคโนโลยี ระบบสารสนเทศและคนในองค์กร รวมถึง จรรยาบรรณของอาจารย์ บุคลากร กระบวนการบริหารความเสี่ยง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554, น. 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานตามปกติทุกขั้นตอน โดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการ เทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุ/อุปกรณ์บุคลากรที่ปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการหรือแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556, น. 6-7) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดการดำเนินการในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ขององค์กรทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

เทศบาลตำบลอนทราข (2563, น. 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานประจำวัน หรือการดำเนินงานปกติ ที่องค์กรต้องเผชิญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านนี้ อาทิ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานโดยไม่มีผังการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หรือไม่มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563, น. 7-8) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานทุกๆขั้นตอน อันเนื่องมาจากการกำกับดูแลที่ดีหรือขาดการควบคุมภายในที่ดีโดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการต่างๆอุปกรณ์/เทคโนโลยีสารสนเทศ/บุคลากรในการปฏิบัติงานและความปลอดภัยของทรัพย์สิน

สถาบันคลังสมองของชาติ (2563, น. 15-18) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อการทำงานตามภารกิจงานประจำขององค์กรทำให้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง ติดขัด หยุดชะงัก ล่าช้า สูญเสีย/เสียหายหรือไม่สามารถ ดำเนินการต่อได้

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564, น. 4) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากกระบวนการภายในขององค์กร/กระบวนการ/เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

Will Kenton (2022) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงทางธุรกิจประเภทที่สามคือความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ความเสี่ยงนี้เกิดขึ้นจากภายในบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการดำเนินงานประจำวันของบริษัทล้มเหลวในการดำเนินการ ตัวอย่างเช่น ในปี 2555 ธนาคารข้ามชาติ HSBC เผชิญกับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการในระดับสูงส่งผลให้ต้องเสียค่าปรับจำนวนมากจากกระทรวงยุติธรรมสหรัฐฯ เมื่อทีมปฏิบัติการต่อต้านการฟอกเงินภายในองค์กร ไม่สามารถหยุดการฟอกเงินในเม็กซิโกได้อย่างเพียงพอ

สรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อการทำงานตามภารกิจงาน ทำให้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง ติดขัด หยุดชะงัก ล่าช้า เสียหาย ไม่สามารถดำเนินการต่อได้

4. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ (Compliance risks)

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553, น. 31) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554, น. 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุม

ของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุม การดำเนินงานจากเหตุการณ์ภายนอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556, น. 6-7) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องได้หรือนโยบายกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่ไม่เหมาะสม เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

เทศบาลตำบลดอนทราย (2563, น. 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้อกฎหมาย ระเบียบ การปกป้องคุ้มครองผู้รับบริการหรือ ผู้มีส่วนได้เสียการป้องกันข้อมูลรวมถึงประเด็นทางด้านกฎระเบียบอื่นๆ

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563, น. 7-8) กล่าวถึง การบริหาร ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงจากการที่หน่วยงานต่างๆ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและ ข้อกำหนดผูกพันองค์กร เช่น ความเสี่ยงจากการผิดสัญญาข้อผูกพัน ความเสี่ยงจากการขาด การรายงานตามกฎระเบียบ หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับ

สถาบันคลังสมองของชาติ (2563, น. 15-18) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยง ด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงมาตรฐานการดำเนินงาน จรรยาบรรณ ความคาดหวังของสังคมและ สาธารณชน และประเด็นธรรมาภิบาลต่าง ๆ

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564, น. 4) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยง ด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นคามเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

Will Kenton (2022) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยง ทางธุรกิจรูปแบบที่สองเรียกว่าความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบส่วนใหญ่เกิดขึ้น ในอุตสาหกรรมและภาคส่วนที่มีการควบคุมอย่างมาก ตัวอย่างเช่นในอุตสาหกรรมไวน์มีระบบ การจัดจำหน่ายสามระดับที่ต้องใช้ผู้ค้าส่งในสหรัฐอเมริกาเพื่อขายไวน์ให้กับผู้ค้าปลีก (ซึ่งขายให้กับ ผู้บริโภค) ระบบนี้ห้ามมิให้ไวน์ขายผลิตภัณฑ์โดยตรงไปยังร้านค้าปลีกในบางรัฐ

สรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนด ที่ต้องปฏิบัติ ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผน กระทำเพื่อให้เกิดความชำนาญ ที่ต้องกำหนดขึ้น ให้ชัดเจน สื่อความหมายไปในทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย และแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่ผลของงานที่ถูกต้อง

กระบวนการบริหารความเสี่ยง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (2563, น. 9-12) กล่าวถึง กระบวนการและขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (objectives setting) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่ชัดเจนของแผนงาน/งาน /โครงการ/กิจกรรม ตามแผนการปฏิบัติราชการประจำปี และแผนปฏิบัติราชการ

2. การระบุความเสี่ยง (Event Identification) เป็นการระบุเหตุการณ์ใด ๆ ทั้งที่มีผลดี และผลเสียต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด และเกิดขึ้นได้อย่างไรและทำไมโดยในการวิเคราะห์เพื่อระบุความเสี่ยงต่าง ๆ อาจพิจารณาจากปัจจัยเสี่ยงในหลายด้าน เช่น ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการในการวิเคราะห์ความเสี่ยง คณะวิทยาการจัดการจะพิจารณาปัจจัยเสี่ยงจากด้านต่างๆ เช่น

- ด้านการเงิน อาจมีความเสี่ยงต่อเรื่องนิติธรรม และภาระรับผิดชอบ
- ด้านการดำเนินการ อาจมีความเสี่ยงต่อเรื่องประสิทธิภาพ และความโปร่งใส
- ด้านยุทธศาสตร์ โครงการที่คัดเลือกมานั้นอาจมีความเสี่ยงต่อเรื่องประสิทธิผล

และการมีส่วนร่วม

- ด้านกฎ ระเบียบ อาจมีความเสี่ยงต่อเรื่อง นิติธรรม และความเสมอภาค
- ด้านเศรษฐกิจ/การเมือง อาจมีความเสี่ยงด้านผลกระทบ ประสิทธิภาพความ

ต่อเนื่องการปฏิบัติงาน

- ด้านธรรมาภิบาล อาจมีความเสี่ยงต่อเรื่องการจัดการเรียนการสอน

ทั้งนี้ นอกจากจะต้องพิจารณาปัจจัยเสี่ยงจากด้านต่างๆ แล้วจะต้องนำแนวคิดที่ข้องเกี่ยวกับเรื่องธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้านมาเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินแผนงาน โครงการเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้แก่

2.1 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) ต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรมีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.2 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการปฏิบัติงานต้องมีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลิตภาพ คุ่มค่าการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม รวมทั้งต้องมีการ

ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

2.3 หลักการตอบสนอง(Responsiveness) ต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2.4 หลักการรับผิดชอบ (Accountability) ในการปฏิบัติงานต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

2.5 หลักความโปร่งใส (Transparency) ต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมารวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

2.6 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแก้ไขปัญหาร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

2.7 หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการปฏิบัติงานควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ ภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม

2.8 หลักนิติธรรม (Rule of Law) ต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

2.9 หลักความเสมอภาค (Equity) ต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงโอกาสความทัดเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคม

2.10 หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) ในการปฏิบัติงาน ต้องมีกระบวนการในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

เทศบาลตำบลดอนทราย (2563, น. 8-9) กล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุความเสี่ยง เป็นการระบุเหตุการณ์ใดๆ ทั้งที่มีผลดีและผลเสียต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด และเกิดขึ้นได้อย่างไร

2. ประเมินความเสี่ยง เป็นการวิเคราะห์ความเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยง โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ทำให้การตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยงเป็นไปอย่างเหมาะสม

3. จัดการความเสี่ยง เป็นการกำหนดมาตรการ หรือแผนปฏิบัติการในการจัดการ และควบคุมความเสี่ยงที่สูง (High) และสูงมาก (Extreme) นั้นให้ลดลง ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ สามารถปฏิบัติได้จริง และควรพิจารณาถึงความคุ้มค่าในด้านค่าใช้จ่ายและต้นทุนที่ต้องใช้ลงทุนในการกำหนดมาตรการหรือแผนปฏิบัติการนั้นกับประโยชน์ที่จะได้รับด้วย

4. รายงานและติดตามผล เป็นการรายงานและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการทั้งหมดตามลำดับให้ฝ่ายบริหารรับทราบและให้ความเห็นชอบดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

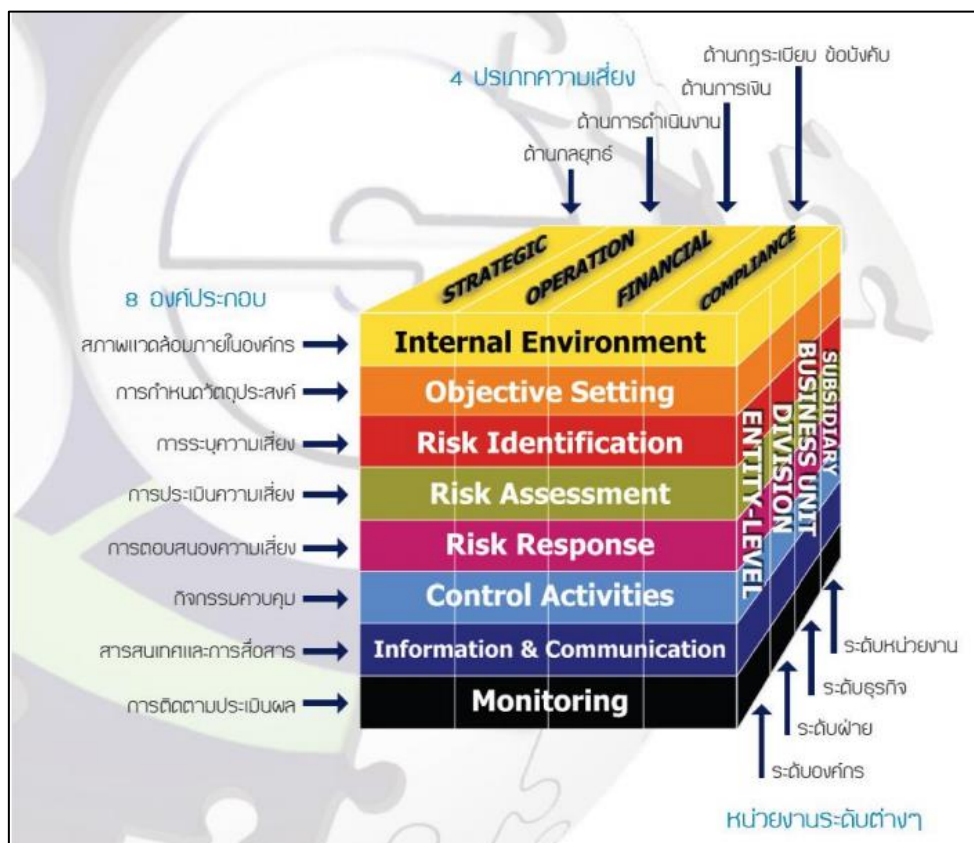
5. ประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นการประเมินการบริหารความเสี่ยงประจำปี เพื่อให้มั่นใจว่าองค์กรมีการบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่างเหมาะสม เพียงพอ ถูกต้อง และมีประสิทธิผล มาตรการหรือกลไกการควบคุมความเสี่ยง (Control Activity) ที่ดำเนินการสามารถลดและควบคุมความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้จริงและอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หรือต้องจัดทำมาตรการหรือตัวควบคุมอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้ความเสี่ยงที่ยังเหลืออยู่หลังมีการจัดการ (Residual Risk) อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และให้องค์กรมีการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

6. ทบทวนการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นการทบทวนประสิทธิภาพของแนวการบริหารความเสี่ยงในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาระบบให้ดียิ่งขึ้น

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563, น. 5-6) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิผลตามแนวทางของ COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการซึ่งครอบคลุมแนวทางการกำหนดนโยบายการบริหารงานการดำเนินงานและการบริหารความเสี่ยงดังนี้

1. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) สภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดกรอบการบริหารความเสี่ยงและเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางของกรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรประกอบด้วยหลายประการ เช่นวัฒนธรรมองค์กร

นโยบายของผู้บริหาร แนวทางการปฏิบัติของบุคลากรกระบวนการทำงาน ระบบสารสนเทศเป็นต้น
 ดังแสดงตามภาพ 1

ภาพ 1 แผนภาพแสดงการบริหารความเสี่ยงตามแนวทาง COSO

(บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน), 2563, น.5)

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) องค์กรต้องพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยงให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ เพื่อวางเป้าหมายในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรได้

3. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) เป็นการรวบรวมเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับหน่วยงานทั้งปัจจัยเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร และเมื่อเกิดขึ้นแล้วส่งผลกระทบต่อองค์กรมาบรรล่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย เช่น นโยบาย บริหารงาน บุคลากร การปฏิบัติงาน การเงิน ระบบสารสนเทศ ระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจต่อเหตุการณ์และสถานการณ์นั้นๆ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถพิจารณากำหนดแนวทางและนโยบายในการจัดการกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

4. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) การประเมินความเสี่ยง เป็นการวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงเพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่มีอยู่โดยการประเมินจากโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

5. การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) เป็นการดำเนินการหลังจากที่องค์กรสามารถระบุความเสี่ยงขององค์กรและประเมินระดับความเสี่ยงแล้วโดยจะต้องนำความเสี่ยงไปดำเนินการ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและลดระดับความรุนแรงของผลกระทบให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ด้วยวิธีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมและคุ้มค่ากับการลงทุน

6. กิจกรรมควบคุม (Control Activities) การกำหนดกิจกรรมและการปฏิบัติต่างๆ เพื่อช่วยลดหรือควบคุมความเสี่ยงเพื่อสร้างความมั่นใจจะสามารถจัดการกับความเสี่ยงนั้นได้อย่างถูกต้องและทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ป้องกันและลดระดับความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

7. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) องค์กรจะต้องมีระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปพิจารณาดำเนินการบริหารความเสี่ยงต่อไปตามกรอบขั้นตอนการปฏิบัติที่องค์กรกำหนด

8. การติดตามประเมินผล (Monitoring) องค์กรจะต้องมีการติดตามผลเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานว่าเหมาะสมและสามารถจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยง คือ แนวทางการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีขั้นตอนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ซึ่งวางไว้อย่างเป็นลำดับตั้งแต่ต้นจนจบแล้วเสร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์และเป้าหมาย

การประเมินความเสี่ยง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554, น. 17) กล่าวถึงการประเมินความเสี่ยง ว่า เพื่อให้คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัย และคณะทำงานบริหารความเสี่ยงประจำหน่วยงานได้มีเครื่องมือในการพิจารณาความเสี่ยงในภาพรวมว่า ความเสี่ยงต่างๆ นั้น มีการกระจายตัวของโอกาสการเกิดขึ้นของเหตุการณ์และมีผลกระทบอย่างไร ความเสี่ยงใดควรได้รับการแก้ไขก่อนหลัง โดยมีสูตรของการประเมินความเสี่ยง ดังแสดงตามภาพ 2

$$\text{ความเสี่ยง} = \text{ค่าโอกาสของความเสี่ยง} \times \text{ค่า}$$

ภาพ 2 สูตรของการประเมินความเสี่ยง

ตาราง 2 แผนผังเมทริกซ์แสดงผลการประเมินความเสี่ยง

ผลกระทบ	5	M	H	E	E	E
	4	M	H	H	E	E
	3	L	M	H	H	E
	2	L	M	M	H	H
	1	L	L	L	M	M
		1	2	3	4	5

โอกาสของความเสี่ยง

ตาราง 3 คำอธิบายแผนผังเมทริกซ์แสดงผลการประเมินความเสี่ยง

ขอบเขตพื้นที่	ช่วงของผลการประเมิน (LX1)	ความหมาย
E = Extreme Risk	15 – 25	ตกพื้นที่ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องมีแผนการบริหารความเสี่ยงเร่งด่วน
H = High Risk	8 – 12	ตกพื้นที่ซึ่งมหาวิทยาลัยต้องมีแผนการบริหารความเสี่ยง
M = Medium Risk	4 – 6	อยู่พื้นที่ซึ่งยอมรับความเสี่ยงได้
L = Low Risk	1 - 3	อยู่พื้นที่ซึ่งยอมรับความเสี่ยงได้

ที่มา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554, น. 18)

โดยการนำค่าโอกาสของความเสี่ยง และค่าผลกระทบไปบันทึกลงในแผนผังเมทริกซ์ (Risk matrix) กำหนดให้แกน X คือ ค่าโอกาสของความเสี่ยง และแกน Y คือ ค่าผลกระทบ จะแสดงผลตามตาราง 2

ประโยชน์ของการจัดทำแผนผังเมทริกซ์ เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถเรียงระดับความเสี่ยงของเหตุการณ์ต่างๆ ไว้ในแผนผังเดียวกัน และคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยจักได้พิจารณาลำดับความสำคัญของความเสี่ยงได้สะดวกยิ่งขึ้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562, น. 4) กล่าวถึง การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการระบุความเสี่ยงการวิเคราะห์ความเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยง โดยการประเมินจากโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ขนาดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) หมายถึง สถานะของความเสียหายที่ได้จากการประเมินโอกาสและผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยง แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง และ น้อย

ความไม่แน่นอน หมายถึง ความเปลี่ยนแปลง ไม่คงที่ดั้งเดิมตลอดกาล หรือ หมายถึง ผลของเหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ทั้งที่เป็นไปตามความคาดหมายหรือนอกเหนือความคาดหมายเช่น ภูมิอากาศ อุบัติภัยต่าง ๆ

ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นและมักจะส่งผลในทางลบ เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายของการดำเนินการ จำเป็นต้องมีการแก้ไข เพราะมีเช่นนั้นปัญหาดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายตามมา ปัญหาอาจมิได้เกิดจากสาเหตุของความเสี่ยงเสมอไป หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผลใด ๆ ก็ตามที่เกิดจากความเสียหายอาจไม่ได้กลายเป็นปัญหาเสมอไป เพราะอาจมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ หรือถ้าเป็นเชิงลบก็อาจมีความเสียหายมาก-น้อยแตกต่างกัน

การควบคุม (Control) หมายถึง นโยบาย แนวทาง หรือขั้นตอนปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งกระทำเพื่อลดความเสี่ยงและทำให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์

การติดตามประเมินผล (Monitoring) หมายถึง การติดตามประเมินความเสี่ยงขององค์กร โดยประเมินแต่ละองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่มีอยู่จริงตามช่วงเวลาที่กำหนด และนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการจัดการความเสี่ยงขององค์กรตามความจำเป็น

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563, น. 21-23) กล่าวถึง การประเมินความเสี่ยงว่าเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ การประเมิน และการจัดระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งบริษัทได้กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงไว้ ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ซึ่งสามารถกำหนดเกณฑ์ได้ทั้งเกณฑ์เชิงปริมาณและเกณฑ์เชิงคุณภาพ โดยใช้พื้นฐานในการประเมินความเสี่ยงต่างๆ

ตาราง 4 ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

โอกาสที่จะเกิด	ระดับ	ปริมาณโอกาสเกิด	สถานะของเหตุการณ์จริง	โอกาสเกิดเหตุการณ์กระทำ
สูงมาก	5	โอกาส >75% หรือ 1 เดือนต่อครั้ง หรือมากกว่า	เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ถูกรายงานและปัจจุบันอยู่ระหว่างการตรวจสอบ	เกิดขึ้นง่ายมากหากไม่มีมาตรการควบคุม
สูง	4	โอกาส 51-75% หรือ 2-6 เดือนต่อครั้งแต่ไม่เกิน 5 ครั้ง	เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ระหว่างการจัดการ	มีโอกาสเกิดมากหากไม่มีมาตรการควบคุม
ปานกลาง	3	โอกาส 26-50% หรือ 1-2 ปีต่อครั้ง	เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจัดการได้แล้ว	มีโอกาสเกิดหากไม่มีมาตรการควบคุม
น้อย	2	โอกาส 10-25% หรือ 2-4 ปีต่อครั้ง	สาเหตุที่แท้จริงของเหตุการณ์อยู่ระหว่างการแก้ไข	เกิดขึ้นยากแม้ไม่มีมาตรการควบคุม
น้อยมาก	1	โอกาส <10% หรือ 5 ปี/ครั้ง	สาเหตุที่แท้จริงของเหตุการณ์ได้รับการแก้ไขแล้ว (โอกาสที่จะเกิดขึ้นซ้ำได้ลดลง)	เกิดขึ้นยากมากแม้ไม่มีมาตรการควบคุม

ที่มา: บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563, น. 21)

ตาราง 5 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านนโยบาย/เชิงปริมาณ/การเงิน

ผลกระทบ	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	มากกว่า 10 ล้านบาท	5
สูง	มากกว่า 5 ล้านบาท-9 ล้านบาท	4
ปานกลาง	1 ล้าน – 4 ล้านบาท	3
น้อย	1 แสน – 9 แสนบาท	2
น้อยมาก	ไม่เกิน 1 แสนบาท	1

ตาราง 6 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านชื่อเสียง/ภาพลักษณ์องค์กร

ผลกระทบ	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	มีการนำเสนอข่าวในทางเสื่อมเสียจนไม่สามารถแก้ข่าวได้	5
สูง	มีการเผยแพร่ข่าวในวงกว้างซึ่งต้องใช้เวลามากในการเผยแพร่ชี้แจง	4
ปานกลาง	มีการเผยแพร่ข่าวแต่สามารถแก้ข่าวได้ภายใน 1-3 วัน	3
น้อย	มีการเผยแพร่ข่าวในวงจำกัด สามารถแก้ข่าวได้ทันที	2
น้อยมาก	ได้รับการจัดการอย่างรวดเร็ว,ไม่มีการเผยแพร่ข่าว	1

ตาราง 7 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านการดำเนินงาน/การปฏิบัติงาน

ผลกระทบ	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการดำเนินงานรุนแรงมาก เช่น หยุดดำเนินการมากกว่า 1 เดือน	5
สูง	มีผลกระทบต่อกระบวนการและการดำเนินงานรุนแรง เช่น หยุดดำเนินการ 1 เดือน	4
ปานกลาง	มีการชะงักงันอย่างมีนัยสำคัญของกระบวนการและการดำเนินงาน	3
น้อย	มีผลกระทบเล็กน้อยต่อกระบวนการและการดำเนินงาน	2
น้อยมาก	ไม่มีการชะงักงันของกระบวนการและการดำเนินงาน	1

ตาราง 8 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านการปฏิบัติงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลกระทบ	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	เกิดความสูญเสียต่อระบบ IT ที่สำคัญทั้งหมดและเกิดความเสียหายอย่างมากต่อความปลอดภัยของข้อมูลที่สำคัญขององค์กร	5
สูง	เกิดปัญหากับระบบ IT ที่สำคัญและระบบความปลอดภัยซึ่งส่งผลต่อความถูกต้องของข้อมูลบางส่วน	4
ปานกลาง	ระบบมีปัญหาและมีความสูญเสียไม่มาก	3
น้อย	เกิดเหตุที่แก้ไขได้และไม่มีความสูญเสีย	2
น้อยมาก	เกิดเหตุที่ไม่มีความสำคัญ	1

ตาราง 9 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ต่อการปฏิบัติงาน ด้านสิทธิมนุษยชน

ผลกระทบ	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	มีผลกระทบ ไม่สามารถควบคุมได้ และทำให้องค์กรต้องปิดกิจการ	5
สูง	มีผลกระทบไม่สามารถควบคุมได้ และทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงขององค์กร	4
ปานกลาง	มีผลกระทบ ไม่สามารถควบคุมได้ และยังสามารถดำเนินกิจการได้	3
น้อย	มีผลกระทบ แต่สามารถควบคุมได้	2
น้อยมาก	ไม่มีผลกระทบโดยตรง	1

ตาราง 10 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ต่อผู้รับบริการ/ลูกค้า

ผลกระทบ	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	ผู้รับบริการ/ลูกค้า ไม่พอใจในบริการและ/หรือมีการร้องเรียนการดำเนินงานของบริษัท	5
สูง	ผู้รับบริการ/ลูกค้า ไม่พอใจและไม่กลับมาใช้บริการซ้ำหรือซื้อซ้ำ	4
ปานกลาง	ผู้รับบริการ/ลูกค้า แสดงความคิดเห็นในเชิงลบต่อการบริการ/การขาย	3
น้อย	ผู้รับบริการ/ลูกค้า ไม่เข้าใจและพึงพอใจในการให้บริการ/การขาย	2
น้อยมาก	ผู้รับบริการ/ลูกค้า ไม่ได้รับบริการการอำนวยความสะดวกภายใน	1

ตาราง 11 ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ด้านกฎหมาย

ผลกระทบ	คำอธิบาย	ระดับ
สูงมาก	มีการสอบสวนดำเนินคดีอาญา เรียกร้อง ค่าเสียหายและ/หรือคำสั่งให้ระงับการทำธุรกรรมใดๆ	5
สูง	มีการสอบสวนอาจจะ รวมถึงการดำเนินคดีอาญาและ/หรือเรียกร้อง ค่าเสียหายที่นัยสำคัญ	4
ปานกลาง	มีการฟ้องร้องคดีที่สำคัญ รวมทั้งการเรียกร้องค่าปรับ/ค่าเสียหายที่มีนัยสำคัญ	3
น้อย	มีการฟ้องร้องคดี มีค่าปรับ ค่าเสียหาย เล็กน้อย	2
น้อยมาก	มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ไม่มีความสำคัญ	1

ที่มา: บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563, น. 22-23)

สรุปได้ว่า การประเมินความเสี่ยง คือ การพิจารณาค่าความเสี่ยงในภาพรวม โดยใช้กระบวนการเชิงปริมาณในการกำหนดค่าเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์เพื่อใช้เรียงลำดับความสำคัญ หรือเรียงลำดับความเสี่ยงของเหตุการณ์ต่างๆ

ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

กระทรวงศึกษาธิการ (2556, น. 39) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้

1. ใช้ในการวางแผนควบคู่กับการบริหารงาน บริหารโครงการ หรือบริหารองค์กร
2. ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์
3. นำกลยุทธ์องค์กรไปดำเนินการในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ
4. ระบุและบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีความสำคัญได้ทันเวลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556, น. 6) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้

1. ตระหนักถึงภัยคุกคามที่ยังมาไม่ถึง
2. ปรับปรุงระบบงานและการวางแผน
3. ลดการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้
4. สร้างโอกาส
5. สร้างคุณค่าให้การทำงาน
6. สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร
7. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร
8. ปกป้องการปฏิบัติงาน
9. เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564, น. 2) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้

1. เป็นส่วนหนึ่งของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ผู้บริหารทุกระดับตระหนักถึงความเสี่ยงหลักที่สำคัญและสามารถกำกับดูแลองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. สร้างฐานข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่างๆ รวมถึงการบริหารความเสี่ยงที่ตอบสนองต่อเป้าหมาย และภาพกิจหลักขององค์กร ตลอดจนระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

3. สะท้อนให้เป็นภาพรวมของความเสี่ยงต่างๆ ที่สำคัญได้ทั้งหมด บุคลากรในองค์กร มีความเข้าใจเป้าหมายและภาพกิจหลักขององค์กร รวมถึงความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรครอบคลุมความเสี่ยงที่มีเหตุจากปัจจัยภายในองค์กร (โครงสร้างองค์กร บุคลากร วัฒนธรรม) และจากปัจจัยภายนอกองค์กร (การเมือง เศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ)

4. เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงาน ผู้บริหารมั่นใจว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานและการตัดสินใจในด้านต่างๆ เช่น การวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และสามารถปกป้องผลประโยชน์ รวมถึงการเพิ่มมูลค่าแก่องค์กร

5. ช่วยให้การพัฒนางานองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารความเสี่ยงทำให้รูปแบบการตัดสินใจระดับการปฏิบัติงานขององค์กร มีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การตัดสินใจ โดยที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ขององค์กร และระดับความเสี่ยงอย่างชัดเจน เป็นต้น

6. ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมและการเลือกใช้มาตรการในการบริหารความเสี่ยง เช่น การใช้ทรัพยากรสำหรับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำและสูงย่อมแตกต่างกัน หรือการเลือกใช้มาตรการแต่ละประเภทย่อมใช้ทรัพยากรแตกต่างกัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง คือ ผลที่ได้จากการบริหารความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนา ต่อยอด ให้เกิดสิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บริบทสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 มีผลบังคับใช้ทำให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสุโขทัย เปลี่ยนสถานภาพจากสถานศึกษา เป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุโขทัย ชื่อเรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย” ตั้งอยู่เลขที่ 245 หมู่ 2 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 64000 โทรศัพท์ 0-5565-1810 โทรสาร 0-5565-1808

สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย เป็นหน่วยงานในการกำกับของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ชื่อเรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการ ของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในจังหวัด รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. จัดทำยุทธศาสตร์ เป้าหมายและแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัด ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามสภาพของท้องถิ่นและชุมชน
2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. วิเคราะห์ จัดตั้ง จัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
5. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบตามที่กฎหมายกำหนด
6. ส่งเสริม สนับสนุนการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา
7. ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
8. ระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัด และพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

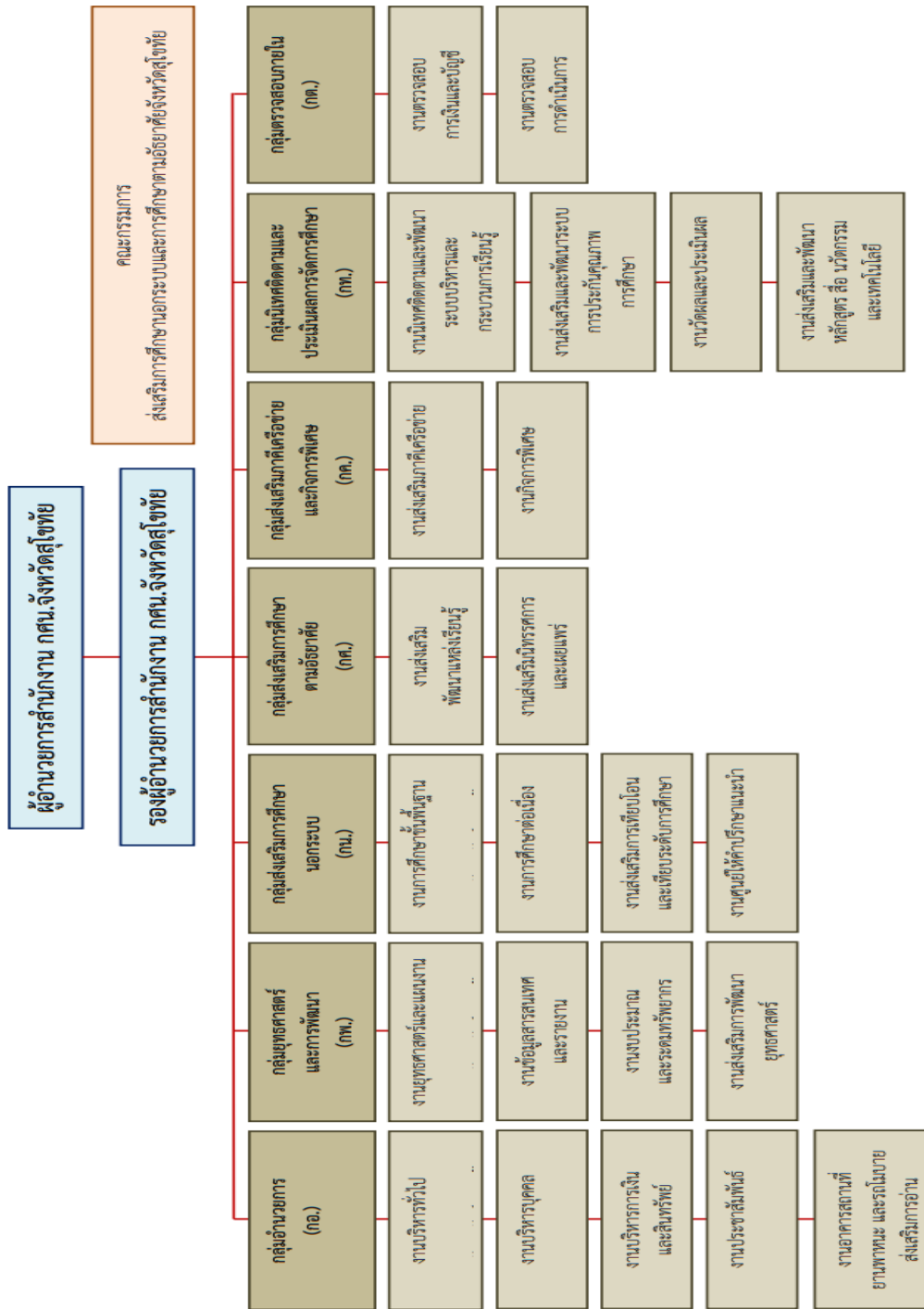
10. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยและภาคี
เครือข่าย

11. ส่งเสริม สนับสนุน ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ งานนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

12. กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษา
ตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

13.ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาพ 3 โครงสร้างการบริหารงานของสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ที่มา : สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2565

สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่รับผิดชอบ 9 อำเภอ มี 86 ตำบล 843 หมู่บ้าน มีสถานศึกษาในการกำกับรวมทั้งสิ้น 9 แห่ง ได้แก่ กศน.อำเภอเมืองสุโขทัย กศน.อำเภอศรีนคร กศน.อำเภอบ้านด่านลานหอย กศน.อำเภอศรีมาศ กศน.อำเภอกงไกรลาศ กศน.อำเภอศรีสัชชนาลัย กศน.อำเภอศรีสำโรง กศน.อำเภอสวรรคโลก และกศน.อำเภอทุ่งเสลี่ยม

ปัจจุบัน มีนายรามณรงค์ โตนชัยภูมิ เป็นผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ตาราง 12 แสดงจำนวนบุคลากร และนักศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวน (คน)		ชื่อ-นามสกุล ผู้บริหารสถานศึกษา
		บุคลากร	นักศึกษา	
1	กศน.อำเภอเมืองสุโขทัย	23	906	นางสาวจิรวรรณ จันทร์ไชย
2	กศน.อำเภอบ้านด่านลานหอย	17	577	นางพัทธนันท์ ด่อนดี (รักษาการ)
3	กศน.อำเภอศรีมาศ	20	798	นางริสา วัฒนะรัตน์
4	กศน.อำเภอกงไกรลาศ	17	564	นายพงศ์แสนชัย อิศระไพจิตร
5	กศน.อำเภอศรีสัชชนาลัย	19	486	นางภารดี กิ่งแก่ง
6	กศน.อำเภอศรีสำโรง	20	664	นางชญญาภัค กิ่งแก้ว
7	กศน.อำเภอสวรรคโลก	25	733	นายจิรพงศ์ ผลนาค
8	กศน.อำเภอศรีนคร	11	305	นางพัทธนันท์ ด่อนดี
9	กศน.อำเภอทุ่งเสลี่ยม	13	460	นายจิรพงศ์ ผลนาค (รักษาการ)
รวม		184	5,493	

ที่มา: ข้อมูลสถานศึกษาสังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2565

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานและเพื่อทราบแนวทางในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการ วิจัยการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยง ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 283 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูที่รับผิดชอบในเรื่องการบริหารความเสี่ยง ในสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาจำนวน 1,415 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือด้านการเรียนการสอนด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย โดยปัจจัยความเสี่ยงของสถานศึกษาในเมือง นอกเมือง และในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แนวทางการบริหาร ความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงถ่าย โอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเงินควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและ หามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านความมั่นใจทางการศึกษาควรใช้วิธีการ ควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคี คือ ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการ ปัจจัยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการ ควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยง ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง รวมถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการ สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

สิทธิชัย ยาแก้ว (2559) ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาของสำนักงาน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสรุป ประเด็นคำตอบและนำแต่ละประเด็นที่ผู้ให้ การสัมภาษณ์ตอบมาเสนอผลการวิเคราะห์ เป็นแบบบรรยายตามประเด็นที่ศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1.ประเด็นความเสี่ยงในสถานศึกษาที่สังกัด สำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร 1.1 ประเด็นความเสี่ยงด้านการดำเนินการมีสาเหตุมาจากการ กำหนดนโยบายของสถานศึกษาที่ต้องปรับให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ในสังคม การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาที่ยังขาดบุคลากร การดำเนินงานในสถานศึกษา

ไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยังมีสาเหตุมาจากการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน 1.2 ประเด็นความเสี่ยงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์มีสาเหตุมาจาก การกำหนดนโยบายของสถานศึกษาที่ต้องปรับตามนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และการทำแผนพัฒนาไม่สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษาและไม่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษาอยู่บ่อยครั้ง และยังมีสาเหตุมาจากการดำเนินงานในสถานศึกษาไม่ตรงกับพันธกิจหรือแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ 1.3 ประเด็นความเสี่ยงด้านการเงินมีสาเหตุมาจาก การลงทะเบียนคุมพัสดุที่ไม่ครอบคลุมและขาดบุคลากรที่จะดำเนินการ ตลอดจนขาดเงินอุดหนุนและงบประมาณในการบำรุงรักษาทรัพย์สินในสถานศึกษา และยังมีสาเหตุมาจากการที่บุคลากรไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อปฏิบัติของการใช้และการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สิน 1.4 ประเด็นความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมมีสาเหตุมาจากการมีเสียงรบกวนจากนอกสถานศึกษา การมีกลิ่นจากกองขยะบริเวณรอบสถานศึกษา และการจราจรที่ติดขัด รวมถึงความสะอาดและความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษา 1.5 ประเด็นความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์มีสาเหตุมาจาก ภาระงานไม่เหมาะสมกับบุคลากร อีกทั้งบุคลากรในสถานศึกษาบางคนไม่พร้อมปฏิบัติงาน ตลอดจนการรับบรรจุแต่งตั้ง และการรับการจัดสรรบุคลากรที่ต้องรอการดำเนินการจาก กองการเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่ได้ตรงตามตำแหน่งที่ต้องการ

2. แนวทางการในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ได้ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินการ 2) แนวทางการบริหารความเสี่ยงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 3) แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน 4) แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม และ 5) แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์

ขวัญแก้ว จันทรัตน์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผลวิจัยพบว่าการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ความเสี่ยงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.= 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารให้บุคคลากรทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานขององค์การ ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.70) ผู้บริหารมีการประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบถึงพันธกิจขององค์การอย่างทั่วถึง ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.66) ผู้บริหารมีการแบ่งย่อยวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในระดับโครงการหรือกิจกรรม ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.71) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือผู้บริหารมีการประเมินผลความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในหน่วยงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.70) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.= 0.58)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารติดตามโครงการการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดวิธีการปกครองบังคับบัญชา ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.71) ผู้บริหารมีการตรวจสอบ บันทึกเวลา การปฏิบัติงานของบุคลากร และมีหัวหน้างานลงนามรับรองในใบลงเวลา ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.67) ผู้บริหารมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.64) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีการยกย่อง หรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.69) ความเสี่ยงด้านการเงิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผู้บริหารมีการควบคุมให้ดำเนินการออกไปเสร็จรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเงิน ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.65) ผู้บริหารมีการควบคุมให้มีการตรวจสอบใบสำคัญประกอบการเบิกเบิกจ่ายเงิน ก่อนการอนุมัติสั่งจ่าย ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.67) ผู้บริหารมีการตรวจสอบเช็คที่สั่งจ่ายก่อนลงลายมือ ($\bar{X} =4.30$, S.D.=0.65) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการแต่งตั้งกรรมการรักษาเงินที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามระเบียบ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.63) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบ ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.74) ผู้บริหารมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและมาตรฐาน ($\bar{X} =3.87$, S.D.=0.67) ผู้บริหารมีมาตรการควบคุมไม่ให้นักเรียนในสถานศึกษามีปัญหาเรื่องเสื่อมเสียทางจรรยาบรรณ และศีลธรรม ($\bar{X}=3.78$, S.D.=0.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีกระบวนการการลงโทษเมื่อมีบุคลากรฝ่าฝืนระเบียบข้อปฏิบัติอย่างเหมาะสม ($\bar{X}=3.66$, S.D.=0.63)

มาลัย พวงพิลา (2563) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลวิจัยพบว่า สภาพการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเงิน และด้านกฎระเบียบต่างๆ รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน และด้านที่พบการปฏิบัติต่ำสุด คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ และ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อปัญหาการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=1.34$, S.D.= 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยมีการปฏิบัติตามความคิดเห็นของข้าราชการครูเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเงิน ($\bar{X}=1.35$, S.D.= 0.38) รองลงมาคือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

($\bar{X}=1.34$, S.D.= 0.36) และด้านที่พบการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X}=1.33$, S.D.= 0.34) และด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ($\bar{X}=1.33$, S.D.= 0.37)

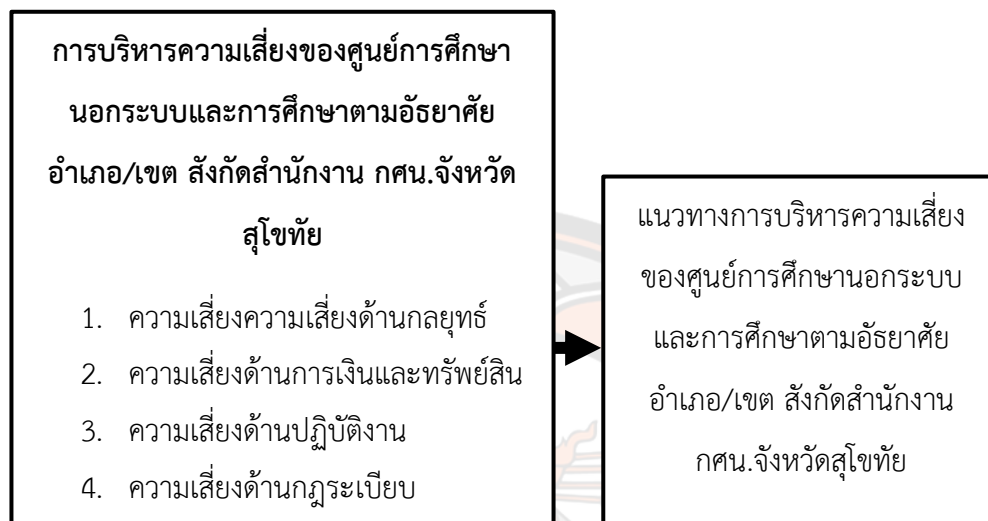
พรพรรณ งามโรจน์ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อทราบความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 2.) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 3.) เพื่อทราบแนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลวิจัยพบว่า 1. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีความเสี่ยง 9 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย เรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านการทุจริต ความเสี่ยงด้านความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษา ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี/การสื่อสารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ ตามลำดับ 2. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way ANOVA) พบว่าค่า $F = 1.67$ เป็นค่าที่ได้จากการคำนวณและมีค่า significant เท่ากับ .19 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 3. แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า 1) การจัดการความเสี่ยงด้านการเงิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรมี การจัดอบรมเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและมีการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และครูที่มีความเชี่ยวชาญ สถานศึกษาควรบริหารจัดการงบประมาณตามแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ดำเนินการตามระเบียบและหลักเกณฑ์ การบริหารงานด้านพัสดุและสินทรัพย์ การจัดซื้อ จัดจ้าง จัดทำบัญชีการเงิน ทะเบียนคุมใบเสร็จ ทะเบียน ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบันและควรหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงโดยยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 2) การจัดการความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ควรติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา มีการจัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรมีระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทาง มีการวางแผนทำความเข้าใจกับบุคลากร ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุม ภายในทุกๆด้านที่เกี่ยวกับการดำเนินงานทั้ง 4 ฝ่ายและกำกับ ติดตามกระบวนการปฏิบัติงานภายใน องค์กรอย่างต่อเนื่องโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในการบริหารองค์กร 3) การจัดการความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์และ

นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรจัดทำ แผนพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจและดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดตัวชี้วัดและ เครื่องมือวัดผลการดำเนินงานและติดตามผลการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 4) การจัดการความเสี่ยง ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรให้คำปรึกษาแนะนำและทำให้เกิดความมั่นใจต่อความ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการดำเนินงานและความคุ้มค่าของ การใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกับ การจัดการศึกษา รวมทั้งความ ถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อมูล ตลอดจนการปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง มีหน่วย ตรวจสอบภายในซึ่งเป็นหน่วยงาน ควบคุมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและการ ดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุ วัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สามารถที่จะทำให้การใช้ทรัพย์สินของทางราชการเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพมีประสิทธิผล ประหยัดและโปร่งใส สถานศึกษาควรปฏิบัติตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีการตรวจสอบภายใน เพื่อให้หน่วยงานมีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล หน่วยตรวจสอบ ภายในซึ่งเป็นหน่วยงานควบคุมภายในของสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการส่งสัญญาณ เตือนความเสี่ยงที่ทำให้หน่วยงาน ปฏิบัติไม่บรรลุเป้าหมาย การตรวจสอบภายในที่เพียงพอมีการสอบทานที่ดีสามารถที่จะทำให้การใช้ ทรัพย์สินของทางราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล ประหยัดและโปร่งใส สถานศึกษา มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ประหยัด โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ สถานศึกษาในการใช้ทรัพย์สินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ สามารถแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสม ทั้งระบบการใช้ทรัพย์สิน ระบบการตรวจสอบและระบบ ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และจัดอบรมให้ ความรู้ นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง 5) การจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร สำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดอบรมให้ความรู้ใน การนำเทคโนโลยีมาใช้ อย่างเหมาะสม มีหน่วยตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม ล้าสมัย ซอฟแวร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์มีการนิเทศติดตาม อย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กำกับติดตามการใช้ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและมีหน่วยตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม ล้าสมัย ซอฟแวร์ ที่ละเมิดลิขสิทธิ์รวมทั้งติดตั้งระบบความปลอดภัยของข้อมูล เช่น การตั้งรหัสผ่านในการเข้าสู่ระบบ การป้องกันความลับของข้อมูล มีการจัดทำแบบประเมิน ความพึงพอใจในการใช้บริการฝ่ายต่างๆ ที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ 6) การจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1 ควรมีการนิเทศติดตาม จัดอบรมส่งเสริมครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สถานศึกษาควรจัดระบบควบคุมความปลอดภัยในการทำงาน ให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรทุกๆส่วน เช่น นักการ ภารโรง ยาม ครูและบุคลากรทางการศึกษา

มีการเพิ่มและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เช่น การ ให้ขวัญและกำลังใจ ยกย่อง ชมเชย ครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เป็นต้นและผู้บริหารไม่ใช่อำนาจเกื้อกูลญาติมิตรหรือพวกพ้องและไม่นำเวลาราชการไปใช้ในทางที่ผิด 7) การจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริต สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดนิติกรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาอบรมให้ความรู้และจัดให้มีการตรวจสอบการทุจริตอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควร จัดระบบการเฝ้าระวังการปลอมแปลง เอกสาร การเก็บเอกสารทางการเงินอย่างเป็นระบบ ป้องกัน หลักฐานทางการเงินสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล ไม่นำทรัพย์สินทางราชการไปใช้ส่วนตัวยึดระเบียบเป็นที่ตั้งสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกแก่ครูและบุคลากร 8) การจัดการความเสี่ยงด้าน ความมั่นคง/ความมีเสถียรภาพทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ควรจัด อบรมครูและบุคลากร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการให้ความเชื่อมั่นชื่อเสียงของสถานศึกษา การสอนของครู สถานศึกษาควรรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ภาคี คือ ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการและจัดระบบดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน ให้บริการทางวิชาการกับหน่วยงานภายนอกหรือชุมชนผู้ปกครอง สร้างความเชื่อมั่นในชื่อเสียงของสถานศึกษา การสอนของครูและให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษา9) การจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรจัดอบรมให้ความรู้ครูและบุคลากร ในการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนสถานศึกษาควรจัด สภาพแวดล้อมให้ เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและจัดระบบควบคุมดูแลความปลอดภัย อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมีการบริการจราจรในช่วงเวลาเช้า – เย็น มีการจัดเวรดูแล ความเรียบร้อยของอาคาร สถานที่ ตรวจสอบความแข็งแรงและความปลอดภัยของอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงผู้วิจัยนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงตามภาพ 3

ภาพ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 โดยแบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ครูจำนวน 133 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 142 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 108 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครู จำนวน 99 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูแต่ละสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษาและครูของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

สถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสุโขทัย	1	19	1	14
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอศรีสัชชนาลัย	1	15	1	11
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอศรีสำโรง	1	16	1	12
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอศรีนคร	1	9	1	7
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอคีรีมาศ	1	17	1	13
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอสวรรคโลก	1	20	1	15
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอบ้านด่านลานหอย	1	14	1	11
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอกงไกรลาศ	1	13	1	9
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอทุ่งเสลี่ยม	1	10	1	7
รวมทั้งสิ้น	142		108	

ที่มา: ข้อมูลสถานศึกษาสังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย จำนวน 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ	จำนวน 10 ข้อ
2. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน	จำนวน 10 ข้อ
3. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน	จำนวน 10 ข้อ
4. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ	จำนวน 10 ข้อ

โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด , 2560, น. 121)

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ 2) ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน 3) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน และ 4) ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ
3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างมาตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะจากนั้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะการบริหารความเสี่ยงของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขตกับข้อความคำถามและหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายชื่อนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เชาวันชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิทยาลัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5.2 นายสมมาตร คงเรือง อดีตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอเมืองสุโขทัย วิทยฐานะเชี่ยวชาญ

5.3 นางรุ่งฤดี มีลาภ ผู้อำนวยการหน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก

โดยเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้อง มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามเนื้อหา/นิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตามเนื้อหา/นิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตามเนื้อหา/นิยามศัพท์เฉพาะ

นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความ สอดคล้องของแบบสอบถาม(Index of Item Objective Congruence: IOC) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2558, น.72) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อความคำถามของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อความคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.5$ ถือว่า ข้อความนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา

ถ้า $IOC < 0.5$ ถือว่า ข้อความนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

6. คัดเลือกข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยประยุกต์ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence) และพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 (ผลการหาคุณภาพเครื่องมืออยู่ในภาคผนวก ค น. 107)

7. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามค่า IOC และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

8. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงาน กศน.ในพื้นที่ใกล้เคียงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 40 ฉบับ เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.887 (ผลการหาคุณภาพเครื่องมืออยู่ในภาคผนวก ง น.113)

9. นำข้อมูลจากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเพื่อจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือเพื่อแนะนำตัวของผู้วิจัยและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อใช้ติดต่อขอความร่วมมือจาก สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มตัวอย่าง

2. ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัยในการตอบแบบสอบถาม

3. การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยวิธีดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และเก็บข้อมูลด้วยวิธีการกรอกแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google form) ได้รับผลการตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 108 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย จำนวน 108 คน ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒិการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ย การบริหาร ความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดสุโขทัย กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ในขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกจากข้อปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในงานบริหารการศึกษา และการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารการศึกษาและการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทด้านการบริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน ได้แก่

1.1 นางภารดี กิ่งแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีษะนาถาย สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

1.2 นายจิรพงศ์ ผลนาค ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสวรรคโลก สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

1.3 นางพัทธนันท์ ต่อนดี ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านด่านลานหอย สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

2. เป็นข้าราชการครู ผู้ดำรงตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้ากลุ่มงานอำนวยการ กลุ่มจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ อย่างใดอย่างหนึ่งไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

2.1 นางยุณีรัตน์ เปลียนทอง ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทุ่งเสลี่ยม สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

2.2 นางสาวเสรี คงนิยม ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสุโขทัย สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย โดยเลือกจากข้อปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านในขั้นตอนที่ 1 มาตรฐานแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 4 ด้าน ด้านละ 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 4 ข้อ ประกอบด้วย

1. การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
2. การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน
3. การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน

4. การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสาร หลักการสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตด้านเนื้อหาตามที่กำหนด

2. สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย จากข้อการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

3. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์และเตรียมนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยติดต่อดำเนินการ วัน เวลาในการสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ในระหว่างวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2565 ถึง วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2565 โดยมีรายละเอียด ดังแสดงตามตาราง 14

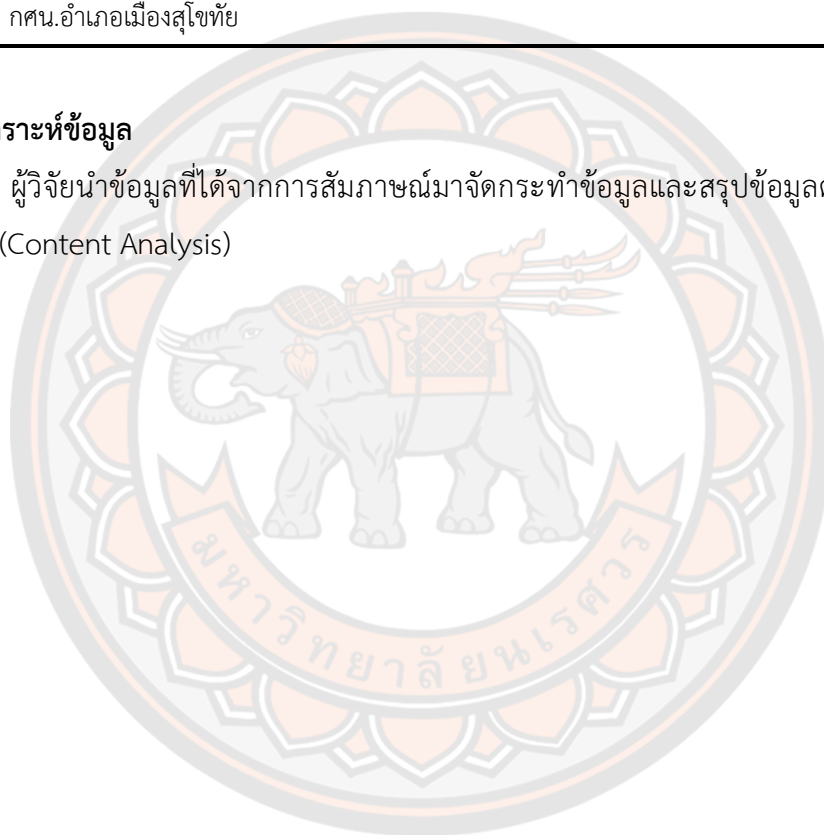
ตาราง 14 แสดงวันและเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ที่	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	วันที่สัมภาษณ์	เวลาที่สัมภาษณ์
1	นางภารดี กิ่งแก้ว ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา กศน.อำเภอศรีสัชชนาลัย	วันที่ 14 ตุลาคม 2565	15.30 น.
2	นายจิรพงศ์ ผลนาค ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา กศน.อำเภอสวรรคโลก	วันที่ 26 ตุลาคม 2565	14.45 น.
3	นางพัทธนันท์ ด่อนดี ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา กศน.อำเภอบ้านด่านลานหอย	วันที่ 29 พฤศจิกายน 2565	10.30 น.

ที่	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	วันที่สัมภาษณ์	เวลาที่สัมภาษณ์
4	นางยุณีรัตน์ เปลี่ยนทอง ตำแหน่ง ข้าราชการครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กศน.อำเภอทุ่งเสลี่ยม	วันที่ 18 พฤศจิกายน 2565	09.00 น.
5	นางสาวเสรี คงเนียม ตำแหน่ง ข้าราชการครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กศน.อำเภอเมืองสุโขทัย	วันที่ 12 ธันวาคม 2565	16.30 น.

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกระทำข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

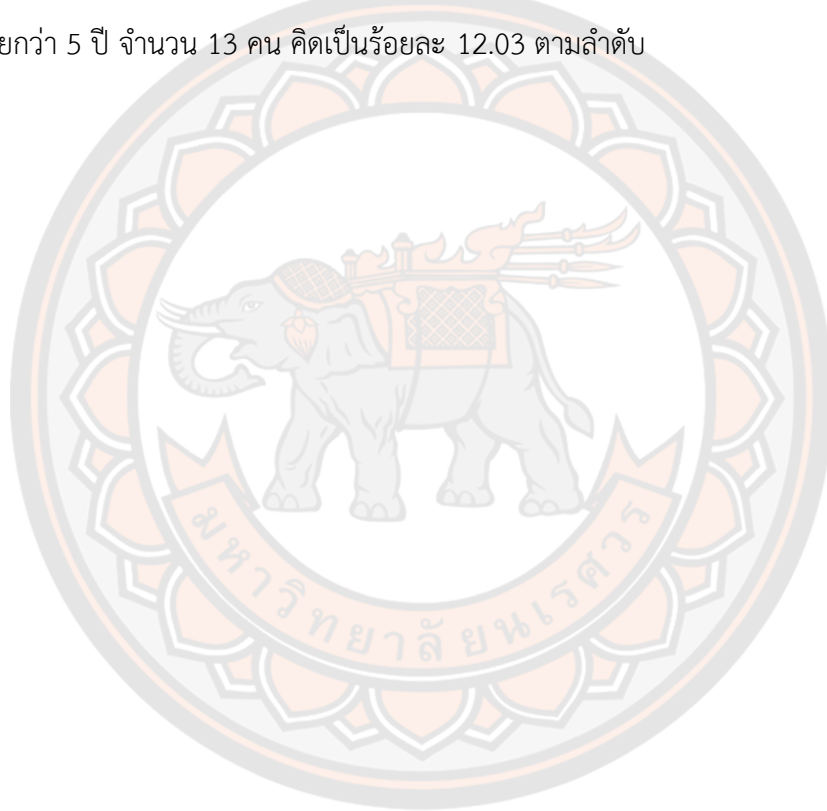

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ตาราง 15 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา
ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง (n=108)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ จำแนกเป็น		
1.1 ชาย	30	27.8
1.2 หญิง	78	72.2
รวม	108	100.00
2. วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น		
2.1 ปริญญาตรี	90	83.3
2.2 ปริญญาโท	18	16.7
2.3 ปริญญาเอก	-	-
รวม	108	100.00
3. ตำแหน่ง จำแนกเป็น		
3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	9	8.3
3.2 ข้าราชการครู	13	12.0
3.3 ครู กศน.ตำบล	66	61.1
3.4 ครูอาสาสมัคร กศน.	12	11.1
3.5 ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	8	7.4
รวม	108	100.00
4. ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น		
4.1 น้อยกว่า 5 ปี	13	12.03
4.2 5 - 10 ปี	25	23.14
4.3 มากกว่า 10 ปี	70	64.81
รวม	108	100.00

จากตาราง 15 แสดงจำนวนร้อยละและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน สามารถจำแนกได้ดังนี้ เพศหญิง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 และเพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 และระดับปริญญาโท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ข้าราชการครู จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ครู กศน.ตำบล จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ครูอาสาสมัคร กศน. จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 ประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 64.81 รองลงมาคือ 5-10 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 23.14 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.03 ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงผลการศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ในภาพรวม

ที่	การปฏิบัติการบริหารความเสี่ยง ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต	กลุ่มตัวอย่าง (n = 108)		ระดับ การปฏิบัติ	อันดับ
		\bar{X}	S.D.		
1	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.49	0.47	มาก	1
2	ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน	4.32	0.39	มาก	4
3	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	4.41	0.46	มาก	3
4	ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ	4.48	0.53	มาก	2
รวม		4.43	0.39	มาก	

จากตาราง 16 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา คือ ด้านกฎระเบียบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ด้านการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) และด้านการเงินและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

ที่	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	กลุ่มตัวอย่าง (n=108)		ระดับ การปฏิบัติ
		\bar{X}	S.D	
1	ผู้บริหารและครูมีการประชุมชี้แจงให้ทราบถึงนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.58	0.53	มากที่สุด
2	ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ของการบริหารสถานศึกษา	4.53	0.53	มากที่สุด
3	ผู้บริหารและครูมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา	4.59	0.56	มากที่สุด
4	ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.52	0.58	มากที่สุด
5	ผู้บริหารและครูมีการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน	4.42	0.59	มาก
6	ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตาม ควบคุมคืบหน้าของการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.52	0.63	มากที่สุด
7	ผู้บริหารและครูที่ได้รับมอบหมายมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือ	4.48	0.60	มาก
8	ผู้บริหารและครูมีการทบทวนวัตถุประสงค์เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กระบวนการดำเนินงานนำไปสู่การแก้ไขปัญหาตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ	4.45	0.61	มาก
9	ผู้บริหารและครูเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการให้ข้อมูล คำแนะนำ ออกแบบ วางแผน สรุปรูป และถอดบทเรียนร่วมกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	4.40	0.59	มาก
10	ผู้บริหารมีการแบ่งขอบข่ายความรับผิดชอบของบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อร่วมตัดสินใจและนำผลของการตัดสินใจร่วมกันนั้นมาใช้ในการขับเคลื่อนกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติและเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้	4.45	0.63	มาก
รวม		4.49	0.47	มาก

จากตาราง 17 พบว่าการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ผู้บริหารและครูมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูมีการประชุมชี้แจงให้ทราบถึงนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการให้ข้อมูล คำแนะนำ ออกแบบ วางแผนสรุป และถอดบทเรียนร่วมกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน

ที่	ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน	กลุ่มตัวอย่าง (n=108)		ระดับ การปฏิบัติ
		\bar{X}	S.D.	
1	ผู้บริหารและครูมีการวางแผนในการใช้จ่ายงบประมาณด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	4.59	0.54	มากที่สุด
2	ผู้บริหารและครูมีการควบคุมการเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินที่เก็บรักษา	4.31	0.74	มาก
3	ผู้บริหารและครูมีการตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและคุณภาพของพัสดุ	4.19	0.67	มาก
4	ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายของแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้	4.39	0.65	มาก
5	ผู้บริหารและครูมีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้	4.19	0.80	มาก
6	ผู้บริหารและครูมีการจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงินถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	4.39	0.59	มาก
7	ผู้บริหารและครูมีการติดตามประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับตามระยะเวลาที่กำหนด	4.18	0.84	มาก
8	เจ้าหน้าที่การเงินมีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	4.39	0.62	มาก
9	ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ตามแนวทางการปฏิบัติงานด้านพัสดุ สังกัดสำนักงาน กศน.	4.32	0.65	มาก
10	ผู้บริหารและครูมีการขอซื้อ ขอบ้าง เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560	4.29	0.69	มาก
รวม		4.32	0.39	มาก

จากตาราง 18 พบว่าการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สินในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีการวางแผนในการใช้จ่ายงบประมาณด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา มีระดับการปฏิบัติที่เท่ากัน คือ ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายของแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่การเงินมีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน เอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และ ผู้บริหารและครูมีการจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงินถูกต้องและเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เช่นเดียวกัน และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูมีการติดตามประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับตามระยะเวลาที่กำหนดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของ ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

ที่	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	กลุ่มตัวอย่าง (n=108)		ระดับ การปฏิบัติ
		\bar{X}	S.D	
1	ผู้บริหารมีการยกย่องหรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด	4.37	0.75	มาก
2	ผู้บริหารและครูมีการกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงานแต่ละประเภท	4.10	0.86	มาก
3	ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของบุคลากร	4.05	0.88	มาก
4	ผู้บริหารและครูมีการตรวจสอบบันทึกรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและมีหัวหน้างานลงนามรับรองในใบลงเวลา	4.29	0.76	มาก
5	ผู้บริหารและครูมีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มงานให้มีความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	4.58	0.62	มากที่สุด
6	ผู้บริหารและครูมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	4.62	0.48	มากที่สุด
7	ครูทุกคนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามความต้องการและบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบ	4.56	0.64	มากที่สุด
8	ผู้บริหารมีการมอบหมายการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความถนัดของบุคลากรแต่ละคน	4.50	0.69	มาก
9	เมื่อการปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด บกพร่อง ติดขัด หยุดชะงัก ล่าช้า เสียหาย มีหรือมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นผู้บริหารจะจัดให้มีกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อหาทางออกร่วมกันหาจุดร่วมที่ทุกคนเห็นพ้องกันให้เกิดประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่าย	4.50	0.67	มาก
10	ผู้บริหารและครูมีกระบวนการทำงานให้ผู้ปฏิบัติสามารถทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดและมีประสิทธิภาพผ่านขั้นตอนกระบวนการทำงานที่วางไว้	4.57	0.61	มากที่สุด
	รวม	4.41	0.46	มาก

จากตาราง 19 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูมีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มงานให้มีความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานวัฒนธรรมและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ

ที่	ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=108)		ระดับ การปฏิบัติ
		\bar{X}	S.D	
1	ผู้บริหารและครูมีการปฏิบัติงานที่ความเหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทและภารกิจที่เป็นไปตามหลักการบริหารงาน และการกำกับดูแลกิจการที่ดี	4.53	0.57	มากที่สุด
2	ผู้บริหารมีการแจ้งให้บุคลากรทราบถึงมาตรการ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	4.55	0.55	มากที่สุด
3	ผู้บริหารและครูตระหนักถึงการปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด	4.54	0.60	มากที่สุด
4	ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ บุคคล องค์กร หน่วยงานจากภายนอกและภายในสถานศึกษาสามารถตรวจสอบการบริหารงานและการปฏิบัติราชการของบุคลากรไม่ให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในตำแหน่งหน้าที่ที่อันสมควรได้โดยชอบตามกฎหมาย	4.48	0.58	มาก
5	ผู้บริหารและครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	4.47	0.61	มาก
6	ผู้บริหารและครูมีการควบคุม ตรวจสอบในการป้องกันความผิดพลาดเพื่อเป็นไปตามระเบียบอย่างเคร่งครัด	4.49	0.63	มาก
7	บุคลากรที่ได้รับมอบหมายงานในแต่ละด้านมีการดำเนินการจัดทำหลักฐานเอกสารควบคุมต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน	4.42	0.68	มาก
8	ผู้บริหารและครูมีการกำหนดแนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย/กฎระเบียบ/มาตรการ/ข้อกำหนด	4.44	0.70	มาก
9	ผู้บริหารมีมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดบุคลากรในสถานศึกษามีปัญหาเรื่องเสื่อมเสียทางจรรยาบรรณและศีลธรรม	4.47	0.72	มาก
10	ผู้บริหารและครูมีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมภายในและตรวจสอบภายในอย่างเป็นระบบ	4.52	0.60	มากที่สุด
	รวม	4.48	0.53	มาก

จากตาราง 20 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการแจ้งให้บุคลากรทราบถึงมาตรการ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูตระหนักถึงการปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎ ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ บุคลากรที่ได้รับมอบหมายงานในแต่ละด้านมีการดำเนินการจัดทำหลักฐานเอกสารควบคุมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยนำผลจากการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านมีแนวทางให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการให้ข้อมูล คำแนะนำ ออกแบบ วางแผน สรุปลงมือปฏิบัติร่วมกันอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้

1.1 มีการประชุม วางแผน การดำเนินงานร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีม บุคลากรสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกกิจกรรมตั้งแต่แผนปฏิบัติงานการลงมือปฏิบัติงาน การตรวจสอบ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...มีการประชุม วางแผน การดำเนินงานร่วมกัน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 14 ตุลาคม 2565)

...จัดประชุม ชี้แจง บุคลากร กำหนดแผนการดำเนินงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 26 ตุลาคม 2565)

...กำหนดแผนร่วมกัน รวมทั้งดำเนินการตามแผน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 18 พฤศจิกายน 2565)

...สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้อง กรรมการสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาตั้งแต่แผนปฏิบัติงาน การลงมือปฏิบัติงาน วางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 29 พฤศจิกายน 2565)

1.2 ติดตามผลการดำเนินงาน สรุปผล รายงานผลการดำเนินงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...นิเทศติดตามผลการดำเนินงาน สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 26 ตุลาคม 2565)

...มีการติดตาม สรุปในการดำเนินการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 18 พฤศจิกายน 2565)

1.3 กำหนดแผน กลยุทธ์ และการปฏิบัติตามแผน โดยมีการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับนโยบาย และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...กลยุทธ์ และการปฏิบัติตามแผน โดยมีการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับนโยบาย และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 18 พฤศจิกายน 2565)

1.4 เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อทราบผลการดำเนินสถานศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อทราบผลการดำเนินสถานศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 12 ธันวาคม 2565)

1.5 การนำผลการตรวจสอบ การประเมิน มาปรับปรุงพัฒนาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งรูปแบบการประชุมวาระพิเศษ และการประชุมประจำเดือน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...กรณีพบปัญหาจากการดำเนินงานจะต้องมีการประชุม วิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 14 ตุลาคม 2565)

...การนำผล การตรวจสอบ การประเมินมาปรับปรุงพัฒนาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งรูปแบบประชุมวาระพิเศษ และการประชุมประจำเดือน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 29 พฤศจิกายน 2565)

2. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน

จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านมีแนวทางในการติดตามประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้

2.1 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ดำเนินงานวางแผนด้านการเงินและทรัพย์สินมีการจัดทำแผนกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานมีการจัดทำคู่มือและแนวทางขั้นตอนในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...วางแผนการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับทุกกิจกรรมประเมินความพึงพอใจและการนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ตามโครงการเพื่อติดตามผลการใช้งบประมาณดำเนินการดำเนินงานตามโครงการมาวิเคราะห์เพื่อปรับการใช้จ่ายงบประมาณให้คุ้มค่าต่อไป

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 ,14 ตุลาคม 2565)

...มีการจัดทำคู่มือและแนวทางขั้นตอนในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณเพื่อความถูกต้องรวดเร็ว และ ตรงตามระเบียบที่กำหนดพร้อมทั้งมีคณะทำงานในการควบคุมกำกับดูแลในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามีการบริหารงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 ,18 พฤศจิกายน 2565)

...มีการจัดทำแผนการกำกับนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนงานโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถานศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 12 ธันวาคม 2565)

2.2 สถานศึกษาจัดประชุมสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความคุ้มค่ากับผลที่เกิดขึ้นมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานจากคณะนิเทศภายในสถานศึกษาสรุปรายงานผลการดำเนินงานเป็นรายไตรมาส ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ติดตามการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานและสรุปรายงานผลการดำเนินงานพร้อมรายงานการเบิกจ่ายงบประมาณที่ดำเนินการตามที่ได้รับจัดสรรตามรายไตรมาสของการดำเนินงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 , 26 ตุลาคม 2565)

...มีการจัดประชุมสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในการจัดการศึกษา กศน.ทั้ง 3 รูปแบบโดยคำนึงถึงความคุ้มค่ากับการดำเนินงานที่เกิดขึ้นโดยมอบหมายให้คณะนิเทศภายในสถานศึกษากำกับติดตามในระหว่างการจัดกิจกรรมและสรุปรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการกิจกรรม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 ,29 พฤศจิกายน 2565)

3. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านมีแนวทางสร้างแรงจูงใจในการทำงานนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของบุคลากรอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้

3.1 การจัดประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากร วางแผนการทำงานมอบหมายภารกิจและเป้าหมายที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญเป็นอิสระในการทำงาน เพื่อให้บุคลากรมีความถนัดในการทำงาน ส่งผลให้งานเกิดผลสำเร็จ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...การประชุมชี้แจง บุคลากรสร้างความเข้าใจละจัดให้มีการอบรมพัฒนา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 ,26 ตุลาคม 2565)

...มีการมอบหมาย ภารกิจเป้าหมายที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญเป็นอิสระในการทำงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 , 29 พฤศจิกายน 2565)

3.2 บุคลากรต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan) เพื่อตระหนักในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาออกแบบและสร้างนวัตกรรมด้านการศึกษาและมีการคิดค้นพัฒนาจัดทำนวัตกรรมในการปฏิบัติงานประจำปีทุกการศึกษาเพื่อนำไปใช้กับผู้เรียนและผู้รับบริการ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...มีการคิดค้น พัฒนา จัดทำนวัตกรรมในการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปีการศึกษา บุคลากรต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 14 ตุลาคม 2565)

...พัฒนานวัตกรรมเพื่อนำไปใช้กับผู้เรียน ผู้รับบริการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 18 พฤศจิกายน 2565)

3.3 มีการกำกับติดตามวัดผล ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง ยุติธรรม และนำผลไปปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...มีการประเมินผลงานที่ได้รับมอบหมาย กำกับติดตาม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 18 พฤศจิกายน 2565)

...วัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่องยุติธรรม และนำไปปรับปรุงในการทำงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 29 พฤศจิกายน 2565)

3.4 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้กำลังใจในการทำงาน ให้คำปรึกษาเมื่อเกิดความผิดพลาด และชื่นชมเมื่อประสบผลสำเร็จ รวมถึงการพิจารณาให้รางวัล ยกย่อง ให้ผลตอบแทน ประกาศเชิดชูเกียรติให้แก่บุคลากร ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมให้กำลังใจและคำปรึกษาเมื่อเกิดความล้มเหลวและให้คำชมให้รางวัลยกย่องเมื่อประสบความสำเร็จ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 26 ตุลาคม 2565)

...การพิจารณาให้ผลตอบแทน รางวัล ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 29 พฤศจิกายน 2565)

4. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ

จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านมีแนวทางให้บุคลากรที่ได้รับมอบหมายงานในแต่ละด้านมีการดำเนินการจัดทำหลักฐานเอกสารควบคุมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบันอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นดังนี้

4.1 ผู้บริหารควรจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ อบรมพัฒนาศักยภาพ บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ทุกคนปฏิบัติงานตาม กฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ ข้อตกลง เห็นความสำคัญของเอกสารหลักฐาน สร้างความตระหนักในการปฏิบัติงาน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ผอ.ต้องจัดให้มีการประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรเพื่อสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญกับงานด้านเอกสาร หลักฐาน ต่าง ๆ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 14 ตุลาคม 2565)

...ผอ.ต้องมีการอบรมหรือพัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากรเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับปัจจุบัน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 18 พฤศจิกายน 2565)

...ผอ./หัวหน้ากลุ่มงานแต่ละกลุ่มต้องให้และสร้างความตระหนักด้านเอกสาร หลักฐาน กับครูอย่างต่อเนื่อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 12 ธันวาคม 2565)

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการจัดทำ พัฒนาคู่มือและข้อตกลงการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในแต่ละฝ่ายแต่ละด้านร่วมกัน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ผอ.และทีมงานต้องจัดทำคู่มือ พัฒนาคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, 29 พฤศจิกายน 2565)

...ต้องมีการจัดทำแนวทางและข้อตกลงในการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายแต่ละด้านร่วมกัน กับผู้บริหาร

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 12 ธันวาคม 2565)

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้ง มอบหมาย จัดทีมงาน ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เหมาะสม กับความรู้ ความสามารถ และ ความเหมาะสมกับแต่ละบุคคลก่อนเสนอผู้บริหารดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...มีการแต่งตั้ง มอบหมายงาน จัดทีมงานและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เหมาะสมกับบุคคล

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 14 ตุลาคม 2565)

...ผอ.ต้องมีการแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสม มาทำหน้าที่
ติดตาม ตรวจสอบเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ก่อนมีการนำเสนอ

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 26 ตุลาคม 2565)

...ต้องมีการแต่งตั้งหรือมอบหมายงานที่ชัดเจน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 18 พฤศจิกายน 2565)

4.4 ผู้บริหารมีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้ใน
การปฏิบัติงาน กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ รายงานผล ดั่งคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ผอ.ต้องส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการดำเนินงาน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 14 ตุลาคม 2565)

...มีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยี
สารสนเทศของสถานศึกษา

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 12 ธันวาคม 2565)

4.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีการทบทวนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนา
ปรับปรุงงานการดำเนินงานให้เป็นปัจจุบันรวมถึงการประชุมบุคลากรประจำเดือนของสถานศึกษา
กำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงาน การติดตามหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ที่ไม่เป็นปัจจุบัน
ดั่งคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

...ผอ.และผู้เกี่ยวข้องมีการทบทวนความถูกต้องของเอกสาร หลักฐานแต่ละด้าน
อย่างต่อเนื่อง

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, 14 ตุลาคม 2565)

...ผอ.ต้องมีการพูดคุยเพื่อทบทวนและแลกเปลี่ยนการทำงาน ปัญหาของการดำเนินงาน
การติดตามหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ที่ไม่เป็นปัจจุบัน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, 26 ตุลาคม 2565)

...ในการประชุมประจำเดือน วาระการประชุมต้องให้มีการรายงาน การติดตาม
การตรวจสอบ ที่ไม่เป็นไปตามแนวทางและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานในแต่ละด้าน

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, 18 พฤศจิกายน 2565)

...ผอ.หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องมีการติดตามเอกสารและหลักฐานที่ไม่ครบและไม่เป็นปัจจุบันทุกครั้งที่มีการประชุม

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, 12 ธันวาคม 2565)

จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ได้ดังตาราง 21

ตาราง 21 แสดงแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ข้อความ	แนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
<p>1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์</p> <p>ท่านมีแนวทางให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้ามาส่วนร่วมดำเนินงานในการให้ข้อมูลคำแนะนำ ออกแบบ วางแผน สรุปลง และถอดบทเรียนร่วมกันอย่างไร</p>	<p>1.1 มีการประชุม วางแผน การดำเนินงานร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วมและทำงานเป็นทีมบุคลากรสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกกิจกรรมตั้งแต่แผนปฏิบัติงานการลงมือปฏิบัติงาน การตรวจสอบ</p> <p>1.2 ติดตามผลการดำเนินงาน สรุปลง รายงานผลการดำเนินงาน</p> <p>1.3 กำหนดแผน กลยุทธ์ และการปฏิบัติตามแผนโดยมีการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับนโยบาย และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>1.4 เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อทราบผลการดำเนินงานสถานศึกษา</p> <p>1.5 การนำผลการตรวจสอบ การประเมิน มาปรับปรุงพัฒนาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งรูปแบบการประชุมวาระพิเศษ และการประชุมประจำเดือน</p>
<p>2. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน</p> <p>ท่านมีแนวทางในการติดตามประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างไร</p>	<p>2.1 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ดำเนินงานวางแผนด้านการเงินและทรัพย์สินมีการจัดทำแผนกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานมีการจัดทำคู่มือและแนวทางขั้นตอนในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ</p> <p>2.2 สถานศึกษาจัดประชุมสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความคุ้มค่ากับผลที่เกิดขึ้นมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานจากคณะนิเทศภายในสถานศึกษาสรุปรายงานผลการดำเนินงานเป็นรายไตรมาส</p>

ข้อคำถาม	แนวทางการแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/ เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
<p>3. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน</p> <p>ท่านมีแนวทางสร้างแรงจูงใจในการทำ นวัตกรรมและนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัด กระบวนการเรียนรู้ ของบุคลากรอย่างไร</p>	<p>3.1 การจัดประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากร วางแผนการทำงานมอบหมายภารกิจและเป้าหมาย ที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญอิสระในการทำงาน เพื่อให้ บุคลากรมีความถนัดในการทำงาน ส่งผลให้งานเกิดผล สำเร็จ</p> <p>3.2 บุคลากรต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan) เพื่อ ตระหนักใน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาออกแบบและสร้าง นวัตกรรมด้านการศึกษาและมีการคิดค้นพัฒนาจำทำ นวัตกรรมในการปฏิบัติงานประจำปีทุกการศึกษาเพื่อ นำไปใช้กับผู้เรียนและผู้รับบริการ</p> <p>3.3 มีการกำกับติดตามวัดผล ประเมินผลการทำงาน อย่างต่อเนื่อง ยุติธรรม และนำผลไปปรับปรุงการทำงาน ในครั้งต่อไป</p> <p>3.4 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้กำลังใจในการทำงาน ให้คำปรึกษาเมื่อเกิดความผิดพลาด และชื่นชมเมื่อ ประสบผลสำเร็จ รวมถึงการพิจารณาให้รางวัล ยกย่อง ให้ผลตอบแทน ประกาศเชิดชูเกียรติให้แก่บุคลากร</p>
<p>4. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ</p> <p>จากประเด็นสัมภาษณ์ ท่านมีแนวทางให้ บุคลากรที่ได้รับมอบหมายงานในแต่ละ ด้านมีการดำเนินการจัดทำหลักฐาน เอกสารควบคุมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบัน อย่างไร</p>	<p>4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ อบรมพัฒนาศักยภาพ บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ทุกคนปฏิบัติงานตาม กฎ ระเบียบ วิธี ปฏิบัติ ข้อตกลง เห็นความสำคัญของเอกสารหลักฐาน สร้าง ความ ตระ ห หนัก ใน การ ปฏิ บั ดิ ง าน</p> <p>4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการจัดทำ พัฒนาคู่มือ และข้อตกลงการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการ ปฏิบัติงานในแต่ละฝ่ายแต่ละด้านร่วมกัน</p>

ข้อคำถาม	แนวทางการแนวทางการบริหารความเสียงของศูนย์ การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/ เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
	4.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้ง มอบหมายจัด ทีมงาน ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และ ความเหมาะสมกับแต่ละบุคคล ก่อนเสนอผู้บริหาร
	4.4 ผู้บริหารมีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ รายงานผล
	4.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีการทบทวน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาปรับปรุงงาน การดำเนินงานให้เป็นปัจจุบันรวมถึงการประชุมบุคลากร ประจำเดือนของสถานศึกษากำหนดให้มีการรายงานผล การดำเนินงาน การติดตามหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ที่ไม่เป็นปัจจุบัน
	4.5 ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำผลการปฏิบัติงานมา เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานของ บุคลากร การพิจารณาความดีความชอบ การยกย่อง เชิดชู

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย โดยวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย จำนวน 108 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 9 คน ได้มาจากการเลือกเจาะจง และครู 99 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยง มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการศึกษาการบริหารความเสี่ยง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วย 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 4 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคุณภาพการปฏิบัติสูงสุด คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก และด้านที่คุณภาพการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการเงินและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคุณภาพการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีคุณภาพการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการให้ข้อมูล คำแนะนำ ออกแบบ วางแผน สรุป และถอดบทเรียนร่วมกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก

1.2 ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน ในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคุณภาพการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีการวางแผนในการใช้จ่ายงบประมาณด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีคุณภาพการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูมีการติดตามประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับตามระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก

1.3 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคุณภาพการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีคุณภาพการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจในการทำนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของบุคลากรอยู่ในระดับมาก

1.4 ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ ในภาพรวมมีคุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคุณภาพการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการแจ้งให้บุคลากรทราบ ถึงมาตรการ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีคุณภาพการปฏิบัติต่ำสุดคือ บุคลากรที่ได้รับมอบหมายงานในแต่ละด้านมีการดำเนินการจัดทำหลักฐานเอกสารควบคุมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารความเสี่ยง ไว้ ดังนี้

2.1 ความเสี่ยงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ สรุปได้ว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ ผู้เรียน ครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องในส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแนวทาง การจัดทำแผนปฏิบัติการ แผนการดำเนินงาน การนิเทศ ติดตาม การตรวจสอบ การประเมินผล การสรุป รวมทั้งการวิเคราะห์ปัญหา การหาแนวทางแก้ปัญหา การปรับปรุงพัฒนา ในรูปแบบของคณะกรรมการ และคณะทำงานมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมประจำเดือนการประชุมวาระพิเศษ เพื่อเป็นการรายงานผลการดำเนินงาน และเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อทราบผลดำเนินงานของสถานศึกษา

2.2 ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรกำหนดให้มีการประชุมถอดบทเรียนร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเป็นรายไตรมาส เพื่อสร้างความเข้าใจและทราบผลการดำเนินงาน ตามแผนการจัดกิจกรรมที่ใช้เงินงบประมาณ ที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามคู่มือและแนวทางของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ที่ถูกต้อง รวดเร็ว และตรงตามระเบียบที่กำหนด มีการแต่งตั้งคณะทำงานในการกำกับดูแลการบริหารงบประมาณ ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า มีการมอบหมายให้คณะนิเทศภายในสถานศึกษา ติดตาม ประเมินความคุ้มค่าในระหว่างและหลังการจัดกิจกรรม มีการประเมินโครงการ การประเมินความพึงพอใจและการนำความรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการที่เข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ตามโครงการ นำสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการ มาวิเคราะห์เพื่อปรับการใช้จ่ายงบประมาณให้คุ้มค่าต่อไป

2.3 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจ มีการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ แนวทางการทำงานที่เป็นระบบชัดเจน มอบหมายภารกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมตามความถนัด ความสนใจ ให้ความเป็นอิสระในการทำงาน จัดสรรทรัพยากรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน กำหนดให้บุคลากรทุกคน จัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan) จัดการอบรมพัฒนาเพิ่มทักษะบุคลากร การพาไปศึกษาดูงานการเรียนรู้จากสถานที่จริง สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน การออกแบบ การสร้างและพัฒนานวัตกรรมมาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง มีการให้รางวัลยกย่องแก่บุคลากรที่มีผลงานดีเด่น มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการคิดค้น พัฒนาจัดทำนวัตกรรมในการปฏิบัติงานและการจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นประจำทุกปี การศึกษา ซึ่งนวัตกรรมต้องมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาตนเอง เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ แก่บุคลากร

ที่และการให้คำปรึกษาเมื่อเกิดความล้มเหลว และ คำชมเมื่อประสบความสำเร็จ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นตัวแทนในการเผยแพร่ความรู้แก่เพื่อนร่วมงาน การเป็นวิทยากรฝึกอบรมต่าง ๆ

2.4 ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ อบรมพัฒนาศักยภาพ บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ทุกคนปฏิบัติงานตามกฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ ข้อตกลง เห็นความสำคัญของเอกสารหลักฐาน สร้างความตระหนักในการปฏิบัติงาน มีการจัดทำ พัฒนาคู่มือและข้อตกลงการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในแต่ละฝ่ายแต่ละด้าน มีการแต่งตั้ง มอบหมาย จัดทีมงาน ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ รายงานผล มีการทบทวนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานการดำเนินงานให้เป็นปัจจุบันรวมถึงการประชุมบุคลากรประจำเดือนของสถานศึกษากำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงาน การติดตามหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ที่ไม่เป็นปัจจุบัน และนำผลการปฏิบัติงานมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การพิจารณาความดีความชอบ การยกย่อง เชิดชูตามวาระและในโอกาส ต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษากาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษากาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ตามที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลของระดับการปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา และครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต ในสังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ทั้งหมด 9 แห่ง อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการนำทฤษฎีระบบมาใช้ในการขับเคลื่อนองค์กร ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการแปรสภาพปัจจัยนำออก และการย้อนกลับของข้อมูล ซึ่งทฤษฎีระบบจะช่วยทำให้ผู้บริหารได้มองเห็นภาพรวมของระบบ เพื่อที่จะทำให้ง่ายในการแก้ไขปัญหาทางการบริหารและการจัดการศึกษา นอกจากนี้สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย (2565) มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน “เกณฑ์ตัวชี้วัดคุณภาพสุโขทัย” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงาน มีการจัดทำคาร์บอนการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณระหว่างสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย กับ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต ทั้ง 9 แห่ง มีการนำวงจรและหลักการคุณภาพของเดมิ่ง คือวงจร Plan-Do-Check-Act หรือ PDCA มาใช้ในการบริหารงาน ซึ่งวงจรและหลักการคุณภาพของเดมิ่งปัจจุบันนี้เป็นกลยุทธ์

ในการบริหารที่ดีโดยการนำวงจรเดมิ่งมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน การวางแผน การกำหนด มาตรการและกรอบการบริหารจัดการศึกษาตามโครงสร้าง การประเมิน การควบคุมและตรวจสอบ ที่เป็นระบบ โดยคำนึงถึงผลการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดมีการสร้าง ระบบบริหารจัดการที่เชื่อมโยงแผนปฏิบัติงาน กระบวนการ ตัวชี้วัดและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้บรรลุผลลัพธ์และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญแก้ว จันทรัตน์ (2562 น.65) ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่าการบริหารความเสี่ยง ทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีทัศนะ เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทุกข้อ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรณัฐรัตน์ สายใหม่ (2560 น.100) ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี ระดับการบริหารความเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2556) ได้กล่าวว่าการบริหารความเสี่ยงนับเป็นเครื่องมือสำคัญและมีประโยชน์ในการบริหารจัดการ องค์กรให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ด้วยการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรมกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยลดมูลเหตุของ แต่ละโอกาสที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งนี้ เพื่อให้ระดับและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น กับองค์กรในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ หรือควบคุมได้อย่างเป็นระบบทั่วทั้งองค์กร

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย พบว่า

2.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ พบว่า เป็นด้านที่มีระดับคุณภาพการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ ผู้เรียน ครู บุคลากรคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องในส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ แนวทาง การจัดทำแผนปฏิบัติการ แผนการดำเนินงาน การนิเทศ ติดตาม การตรวจสอบ การประเมินผล การสรุป รวมทั้งการวิเคราะห์ปัญหา การหาแนวทางแก้ปัญหา การปรับปรุงพัฒนา ในรูปแบบของคณะกรรมการ และคณะทำงานมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหาร จัดการ และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมประจำเดือนการประชุมวาระพิเศษ เพื่อเป็นการ รายงานผลการดำเนินงาน และเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อทราบผลดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนพร รัตนสุวรรณ, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และสุภาพ เต็มรัตน์ (2565) ได้ทำวิจัย เรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ด้านบริหารวิชาการควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการชวนบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ เชี่ยวชาญ ด้านต่าง ๆ เข้ามาให้ความรู้กับครูและนักเรียนภายในโรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณควรเปิด โอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการหางบประมาณในการพัฒนา สนับสนุนสถานศึกษา และตรวจสอบ ความโปร่งใสในการปฏิบัติงานด้านงบประมาณสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคลควรเปิดโอกาส ให้ชุมชนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชุมชนช่วยเหลือในการพัฒนา ปรับปรุงอาคาร สถานที่ของสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.2 ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน พบว่า เป็นด้านที่มีระดับคุณภาพการปฏิบัติ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูควรกำหนดให้มีการประชุมถอดบทเรียนร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาเป็นรายไตรมาสเพื่อสร้าง ความเข้าใจและทราบผลการดำเนินงาน ตามแผนการจัดกิจกรรมที่ใช้เงินงบประมาณ ที่สอดคล้องกับ แนวปฏิบัติตามคู่มือและแนวทางของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ที่ถูกต้อง รวดเร็ว และตรงตาม ระเบียบที่กำหนด มีการแต่งตั้งคณะทำงานในการกำกับดูแลการบริหารงบประมาณในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า มีการมอบหมายให้คณะนิเทศภายในสถานศึกษา ติดตามประเมินความคุ้มค่า ในระหว่างและหลังการจัดกิจกรรม มีการประเมินโครงการ การประเมินความพึงพอใจและการนำ ความรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการที่เข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ตามโครงการ นำสรุปผลการดำเนินงาน ตามโครงการ มาวิเคราะห์เพื่อปรับการใช้จ่ายงบประมาณให้คุ้มค่าต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงการคลัง (2564) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ เรื่อง หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร ตามกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงหลักการ ที่ 3. การสร้างและรักษาบุคลากรและวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร กล่าวคือ การขับเคลื่อนหน่วยงานของ รัฐต้องอาศัยบุคลากรที่มีศักยภาพ การบริหารทรัพยากรบุคคลเริ่มตั้งแต่การสรรหา การพัฒนา บุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ การส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ โดยบุคลากรถือว่าเป็นสินทรัพย์หลักขององค์กรที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ การสร้างบุคลากร ให้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการความเสี่ยงถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการความ เสี่ยง บุคลากรควรมีพฤติกรรมตระหนักถึงความเสี่ยง (Risk-aware behavior) รวมถึงพฤติกรรม การตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศและข้อมูลการบริหารจัดการความเสี่ยง

2.3 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน พบว่า เป็นด้านที่มีระดับคุณภาพการปฏิบัติที่มี ค่าเฉลี่ยรองลงมาจากด้านกฎระเบียบ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจง บุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจ มีการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ แนวทางการทำงานที่เป็นระบบชัดเจน มอบหมายภารกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน ส่งเสริมการ

ทำงานเป็นทีมตามความถนัด ความสนใจ ให้ความสำคัญเป็นอิสระในการทำงาน จัดสรรทรัพยากรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน กำหนดให้บุคลากรทุกคนจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan) จัดการอบรมพัฒนาเพิ่มทักษะบุคลากร การพาไปศึกษาดูงานการเรียนรู้จากสถานที่จริง สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน การออกแบบ การสร้างและพัฒนานวัตกรรมมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการให้รางวัลยกย่องแก่บุคลากรที่มีผลงานดีเด่น มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการคิดค้น พัฒนาจัดทำนวัตกรรมในการปฏิบัติงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษา ซึ่งนวัตกรรมต้องมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาตนเอง เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ แก่บุคลากรที่ และการให้คำปรึกษาเมื่อเกิดความล้มเหลว และ คำชมเมื่อประสบความสำเร็จ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นตัวแทนในการเผยแพร่ความรู้แก่เพื่อนร่วมงาน การเป็นวิทยากรฝึกอบรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ วราลักษณ์ จันดี (2559) ได้ทำวิจัย เรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์ พบว่าแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้รางวัลตอบแทนในการปฏิบัติงานครูที่ปฏิบัติงานเกิดความ สำเร็จลุล่วงโดยการปรับเงินเดือนของครูให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับ ยุพากรณ์ สีวิกะ (2560) ได้ทำวิจัย เรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แจสมิน อะเมนนิตี้ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า พนักงานมีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน ซึ่งผลการศึกษาสรุปรุได้ดังนี้ 1.) ปัจจัยจูงใจ พนักงานมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานต่อปัจจัยจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พนักงานมีแรงจูงใจในเรื่องความสำเร็จในการทำงานและความรับผิดชอบในงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องการได้รับความยอมรับนับถือมีลักษณะของงานที่ปฏิบัติและความก้าวหน้าในการทำงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2.) ปัจจัยค้ำจุน พนักงานมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานต่อปัจจัยค้ำจุนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ ค่าตอบแทน โอกาสในการเจริญก้าวหน้า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อร่วมงานสถานะของอาชีพ นโยบายการบริหารสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความเป็นอยู่ส่วนตัวความมั่นคงในการทำงาน และวิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา

2.4 ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ พบว่า เป็นด้านที่มีระดับคุณภาพการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาจากความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ อบรมพัฒนาศักยภาพ บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ทุกคนปฏิบัติงานตามกฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ ข้อตกลง เห็นความสำคัญ

ของเอกสารหลักฐาน สร้างความตระหนักในการปฏิบัติงาน มีการจัดทำ พัฒนาคู่มือและข้อตกลง การปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในแต่ละฝ่ายแต่ละด้าน มีการแต่งตั้ง มอบหมาย จัดทีมงาน ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล ส่งเสริมการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ รายงานผล มีการทบทวนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานการดำเนินงานให้เป็นปัจจุบันรวมถึง การประชุมบุคลากรประจำเดือนของสถานศึกษากำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงาน การติดตามหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ที่ไม่เป็นปัจจุบัน และนำผลการปฏิบัติงานมาเป็นส่วนหนึ่ง ของการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การพิจารณาความดีความชอบ การยกย่อง เชิดชู ตามวาระ และในโอกาส ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ละอองดาว ภูสารอง (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องระบบ การจัดเก็บเอกสารภายในของบุคลากรสายสนับสนุน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหา ระบบการจัดเก็บเอกสารภายใน ควรมีการประชุม อบรม บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บเอกสาร อย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อทบทวนแนวทางการปฏิบัติงานรวมถึงการชี้แจงระเบียบการปฏิบัติงาน แจ้งต่อผู้มาติดต่องาน ต้องพัฒนาทักษะความสามารถ ความเข้าใจ และการปฏิบัติงาน รวมถึงทัศนคติที่เล็งเห็นถึงประโยชน์ ของเทคโนโลยีนั้นๆ ในการปฏิบัติงาน ควรมีการปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานโดยมีการแต่งตั้ง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน และ แนวทางการพัฒนา ระบบการจัดเก็บเอกสารภายในควรมี การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การปรับปรุงการปฏิบัติงาน และการนำ เทคโนโลยีมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานจะทำให้การปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพ มีความรวดเร็ว และ เป็นการกระตุ้นให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย และ สถานศึกษาในสังกัดควรนำผลจากวิจัยในครั้งนี้ ไปพิจารณาเพื่อประกอบเป็นข้อมูล การตัดสินใจ การวางแผนและกำหนดทิศทางการพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาและสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัยต่อไป

1.2 สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัยควรสร้างระบบการกำกับ ติดตามความเสี่ยงควบคู่กับ การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ของสถานศึกษาในสังกัด อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

1.3 สถานศึกษา และสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรเกี่ยวกับการความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน โดยจัดอบรม

ให้ความรู้หรือจัดทำเอกสารเผยแพร่ส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับ อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการบริหารความเสี่ยงเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย โดยการใช้วิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการบริหารความเสี่ยงของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานตามโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงการคลัง. (2564). *แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ* เรื่อง หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กรกรุงเทพฯ: กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: กลุ่มตรวจสอบภายในระดับ กระทรวง.
- กันยารัตน์ คำสิทธิ. (2564). *แนวทางการสร้างทีมงานสำหรับงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน* สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่ 2 (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต) พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ขวัญแก้ว จันทรัตน์. (2562). *การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 (สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2557). เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2565, จาก http://www.drkanchit.com/general_articles/articles/general_24.html
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2553). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง*. พิษณุโลก: ม.ป.พ.
- ชัยเสกฐ์ พรหมศรี. (2550). *คู่มือพิชิตความเสี่ยงอย่างง่ายและได้ผล RISK MANAGEMENT* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (ดุขฎี นิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- เทศบาลตำบลดอนทราย. (2563). *แผนบริหารจัดการความเสี่ยง* ประจำปีงบประมาณ 2563. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2565, จาก http://www.donsaisubdistrict.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=671:---2563&catid=85:2021-07-15-02-11-36&Itemid=141
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย, และสุชาติ บางวิเศษ. (2563). *การบริหารและการจัดการศึกษาลู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บริษัทศูนย์บริการหลักทรัพย์ จำกัด (มหาชน). (2563). *คู่มือบริหารความเสี่ยง*. สืบค้น 3 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.ssscth.com/shearholder/2/242.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะณัฐ จารุเศรณี. (2564). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะของ* ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ปิยาภรณ์ อัครลาวัณย์, และสกริพร เขาวนชัย. (2564). การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(3),190-204.
- พรพรรณ นามโรจน์. (2563). *แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตน. (2558). การบริหารการศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา*, 4(2), 320-325
- เพชรประภาร์ ชุมสาย. (2559). *การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2554). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง*. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2565, จาก <http://cste.sut.ac.th/cste/web1/web/link/tj9rKSLF4mDM.pdf>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. (2563). *แผนบริหารความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ 2563*. สืบค้น 26 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.aru.ac.th/myadmin/uploads/plan/download/20201102-2594daac.pdf>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2556). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง*. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2565, จาก <http://www.vru.ac.th/link-information/Risk56.pdf>
- มาลัย พวงพิลา. (2563). สภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและวิจัย, มหาวิทยาลัยราชธานี* 5(1), 164-178.
- ยุพาภรณ์ สีวิกะ. (2560). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แจสมิน อะเมนนิตี้ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- รัตนพร รัตนสุวรรณ, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และสุภาพ เต็มรัตน์ (2565). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช*, 6(3), 1-16
- ละอองดาว ภูสำโรง. (2561). *ระบบการจัดเก็บเอกสารภายในของบุคลากรสายสนับสนุน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (รายงานวิจัย)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

- วรลักษณ์ จันดี. (2559). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์* (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันคลังสมองของชาติ. (2563). *การบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษา*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.(2552). *การบริหารความเสี่ยง.ชุดเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเอง.โครงการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประจำปีบัญชี 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- สิทธิชัย ยาแก้ว. (2559). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาของสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนานาชาติแอสแตมฟอร์ด
- สุภัค ยมพุก, และวิโรจน์ เกษภูาลักษณ์. (2558). *การบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 4. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 8(2), 1476-1495*
- หทัยชนก จรณะ. (2550). *PROTECT BUSINESS RISKS STRATEGY. บริหารกำไรให้ธุรกิจปิดตายทุกช่องทางความเสี่ยง*. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ: ไอ เอ็ม บัคส์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย. (2564). *แผนบริหารความเสี่ยง*. สืบค้น 7 มิถุนายน 2565, จาก http://www.laemphakbia.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=743:-2564&catid=48:2014-07-08-12-14-23&Itemid=83
- อรุณี ทองนพคุณ. (2558). *การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาละเชิงเทรา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- David Apgar. (2550). *รู้ทันความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- Will Kenton. (2022). *ความเสี่ยงทางธุรกิจ*. สืบค้น 28 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.investopedia.com/terms/b/businessrisk.asp>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอ/เขตสังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัยโดย
มีนายฤทธิชัย สุริยัน นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร เป็นผู้วิจัย และรองศาสตราจารย์ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา
ค้นคว้าอิสระ

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง
และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

จึงขอความกรุณาจากท่านได้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะเก็บรักษาคำตอบ
ของท่านไว้เป็นความลับ โดยจะนำมาวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านทั้งสิ้นและ
ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่สละเวลาตอบแบบสอบถามฉบับนี้

นายฤทธิชัย สุริยัน

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ความเสี่ยงด้านกลยุทธ (Strategic risks)						
1	ผู้บริหารและครูมีการประชุมชี้แจงให้ทราบถึงนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
2	ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ของการบริหารสถานศึกษา					
3	ผู้บริหารและครูมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา					
4	ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา					
5	ผู้บริหารและครูมีการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน					
6	ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตาม ความคืบหน้าของการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
7	ผู้บริหารและครูที่ได้รับมอบหมายมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ นำเชื่อถือ					
8	ผู้บริหารและครูมีการทบทวนวัตถุประสงค์เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กระบวนการดำเนินงานนำไปสู่การแก้ไขปัญหาตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ					
9	ผู้บริหารและครูเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการให้ข้อมูล คำแนะนำ ออกแบบ วางแผน สรุปลง และถอดบทเรียนร่วมกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ					
10	ผู้บริหารมีการแบ่งมอบหมายความรับผิดชอบของบุคลากรในตำแหน่งต่างๆ เพื่อร่วมตัดสินใจและนำผลของการตัดสินใจร่วมกันนั้นมาใช้ในการขับเคลื่อนกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติและเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้					
ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน (Financial and asset risks)						
11	ผู้บริหารและครูมีการวางแผนในการใช้จ่ายงบประมาณด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้					
12	ผู้บริหารและครูมีการควบคุมการเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินที่เก็บรักษา					
13	ผู้บริหารและครูมีการตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและคุณภาพของพัสดุ					

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน (Financial and asset risks)						
14	ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายของแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้					
15	ผู้บริหารและครูมีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้					
16	ผู้บริหารและครูมีการจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงินถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					
17	ผู้บริหารและครูมีการติดตามประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับตามระยะเวลาที่กำหนด					
18	เจ้าหน้าที่การเงินมีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน					
19	ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ตามแนวทางการปฏิบัติงานด้านพัสดุ สังกัดสำนักงาน กศน.					
20	ผู้บริหารและครูมีการขอซื้อ ขอจ้าง เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560					
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational risks)						
21	ผู้บริหารมีการยกย่องหรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด					
22	ผู้บริหารและครูมีการกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงานแต่ละประเภท					
23	ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจในการทำนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของบุคลากร					
24	ผู้บริหารและครูมีการตรวจสอบบันทึกรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและมีหัวหน้างานลงนามรับรองในใบลงเวลา					
25	ผู้บริหารและครูมีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มงานให้มีความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม					
26	ผู้บริหารและครูมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน					
27	ครูทุกคนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามความต้องการและบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบ					

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational risks)						
28	ผู้บริหารมีการมอบหมายการปฏิบัติงานต่างๆที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความถนัดของบุคลากรแต่ละคน					
29	เมื่อการปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด บกพร่อง ติดขัด หยุดชะงักล่าช้า เสียหาย มีหรือมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นผู้บริหารจะจัดให้มีกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อหาทางออก ร่วมกันหาจุดร่วมที่ทุกคนเห็นพ้องกันให้เกิดประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่าย					
30	ผู้บริหารและครูมีกระบวนการทำงานให้ผู้ปฏิบัติสามารถทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดและมีประสิทธิภาพผ่านขั้นตอนกระบวนการทำงานที่วางไว้					
ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ (Compliance risks)						
31	ผู้บริหารและครูมีการปฏิบัติงานที่ความเหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทและภารกิจที่เป็นไปตามหลักการบริหารงาน และการกำกับดูแลกิจการที่ดี					
32	ผู้บริหารมีการแจ้งให้บุคลากรทราบถึงมาตรการ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน					
33	ผู้บริหารและครูตระหนักถึงการปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด					
34	ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ บุคคล องค์กร หน่วยงานจากภายนอก และภายในสถานศึกษาสามารถตรวจสอบการบริหารงานและการปฏิบัติราชการของบุคลากรไม่ให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ในตำแหน่งหน้าที่ที่อันมิควรได้โดยชอบตามกฎหมาย					
35	ผู้บริหารและครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
36	ผู้บริหารและครูมีการควบคุม ตรวจสอบในการป้องกันความผิดพลาด เพื่อเป็นไปตามระเบียบอย่างเคร่งครัด					
37	บุคลากรที่ได้รับมอบหมายงานในแต่ละด้านมีการดำเนินการจัดทำหลักฐานเอกสารควบคุมต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน					
38	ผู้บริหารและครูมีการกำหนดแนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย/กฎระเบียบ/มาตรการ/ข้อกำหนด					

ข้อที่	การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ (Compliance risks)						
39	ผู้บริหารมีมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดบุคลากรในสถานศึกษามีปัญหาเรื่องเสื่อมเสียทางจรรยาบรรณและศีลธรรม					
40	ผู้บริหารและครูมีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมภายในและตรวจสอบภายในอย่างเป็นระบบ					

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต
สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 2. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
 3. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
- ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้

นายฤทธิชัย สุริยัน
นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สังกัด.....
 ประสบการณ์การทำงาน.....
 วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
 เวลา.....สถานที่.....
 หมายเลขโทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย ในประเด็นต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

ท่านมีแนวทางให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการให้ข้อมูล คำแนะนำ ออกแบบ วางแผน สรุปล และถอดบทเรียนร่วมกันอย่างไร ($\bar{X} = 4.59$)

.....

2. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน

ท่านมีแนวทางในการติดตามประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างไร ($\bar{X} = 4.18$)

.....

3. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

ท่านมีแนวทางสร้างแรงจูงใจในการทำงานนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างไร ($\bar{X} = 4.05$)

.....

.....

.....

.....

4. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ

ท่านมีแนวทางให้บุคลากรที่ได้รับมอบหมายงานในแต่ละด้านมีการจัดทำหลักฐานเอกสารควบคุมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบันอย่างไร ($\bar{X} = 4.18$)

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงของ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขตสังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัด
สุโขทัยของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

นิยามศัพท์/ข้อความคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
ความเสี่ยงความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic risks) หมายถึง โอกาส ผลกระทบ ที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย ต่อการนำ นโยบาย แผน พันธกิจ กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาที่ผู้บริหาร บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องนำไปสู่การปฏิบัติ แล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ เหตุการณ์ ปัจจัยต่างๆทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา การขาดการมีส่วนร่วม การควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน การตัดสินใจพลาด ปฏิบัติไม่ถูกต้อง ทำให้การดำเนินงานขาดการยอมรับและไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เป็นระบบ ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้ไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้						
1. ผู้บริหารและครูมีการประชุมชี้แจงให้ทราบถึงนโยบาย ของหน่วยงานต้นสังกัดและของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2. ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ของการบริหารสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. ผู้บริหารและครูมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4. ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ปัจจัยต่างๆทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5. ผู้บริหารและครูมีการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6. ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตาม ความคืบหน้าของ การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7. ผู้บริหารและครูที่ได้รับมอบหมายมีการ ประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ นำเชื่อถือ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

นิยามศัพท์/ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
7. ผู้บริหารและครูที่ได้รับมอบหมายมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8. ผู้บริหารและครูมีการทบทวนวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ กระบวนการดำเนินงาน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9. ผู้บริหารและครูเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ให้คำแนะนำ ออกแบบ วางแผน ร่วมดำเนินงาน สรุป และถอดบทเรียนร่วมกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
10. ผู้บริหารมีการแบ่งขอบข่ายความรับผิดชอบของบุคลากรในตำแหน่งต่างๆเพื่อร่วมตัดสินใจและนำผลของการตัดสินใจร่วมกันนั้นมาใช้ในการขับเคลื่อนกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติและเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน (Financial and asset risks) หมายถึง ผลกระทบเชิงลบที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหายของการบริหาร การวางแผน การควบคุม ตรวจสอบ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลขั้นตอนการดำเนินงาน ทางการเงิน การจัดสรรงบประมาณ การเบิกจ่าย เอกสารหลักฐานทางการเงิน บัญชีการเงิน การพัสดุ ใบเสร็จรับเงิน การใช้จ่ายเงิน เงินยืม การจัดทำทะเบียน การจัดทำรายการการเงินสินทรัพย์ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การขอซื้อขอจ้าง ที่ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด						
11. ผู้บริหารและครูมีการวางแผนในการใช้จ่ายงบประมาณด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12. ผู้บริหารและครูมีการควบคุมการเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินที่เก็บรักษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13. ผู้บริหารและครูมีการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและคุณภาพของพัสดุ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

นิยามศัพท์/ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
14. ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายของแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15. ผู้บริหารและครูมีการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16. ผู้บริหารและครูมีการจัดทำบัญชีการเงินใบเสร็จรับเงินถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17. ผู้บริหารและครูมีการติดตามประเมินความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินกับผลที่ได้รับตามระยะเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18. ครูและเจ้าหน้าที่การเงินมีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินถูกต้องเป็นปัจจุบัน	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
19. ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ตามแนวทางการปฏิบัติงานด้านพัสดุ สังกัดสำนักงาน กศน.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20. ผู้บริหารและครูมีการขอซื้อ ขอบ้าง เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational risks) หมายถึง ผลกระทบเชิงลบที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหายของจากการปฏิบัติงาน ของผู้บริหาร ครูและบุคลากร ของสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพมาตรฐาน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัย เทคโนโลยีสารสนเทศ การติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม การมอบหมายงาน ความรับผิดชอบ การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถความร่วมมือ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ของสถานศึกษาเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานตามภารกิจงาน ทำให้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง ติดขัด หยุดชะงัก ล่าช้า เสียหาย ไม่สามารถ ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้						
21. ผู้บริหารมีการยกย่องหรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22. ผู้บริหารและครูมีการกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงานแต่ละประเภท	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

นิยามศัพท์/ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
23. ผู้บริหารมีการสร้างแรงจูงใจในการทำ นวัตกรรมและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ ปฏิบัติงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของ บุคลากร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24. ผู้บริหารและครูมีการตรวจสอบบันทึกรายงาน ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและมีหัวหน้างาน ลงนามรับรองในใบลงเวลา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25. ผู้บริหารและครูมีการควบคุมการดำเนินงาน ของแต่ละกลุ่มงานให้มีความร่วมมือในการ ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26. ผู้บริหารและครูมีการกำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์ อักษรอย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถ ปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27. ครูทุกคนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานตามความ ต้องการและบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28. ผู้บริหารมีการมอบหมายการปฏิบัติงานต่างๆ ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด ของบุคลากรแต่ละคน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29. เมื่อการปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด บกพร่อง ติดขัด หยุดชะงัก ล่าช้า เสียหาย มีหรือ มีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นผู้บริหารจะจัดให้มีกระบวนการ ตัดสินใจร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อ หาทางออกร่วมกัน หากจุดร่วมที่ทุกคนเห็นพ้องกัน ให้เกิดประโยชน์ด้วยทุกฝ่าย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30. ผู้บริหารและครูมีกระบวนการทำงานให้ผู้ ปฏิบัติสามารถทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด และมีประสิทธิภาพผ่านขั้นตอนกระบวนการ ทำงานที่วางไว้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

นิยามศัพท์/ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
	คนที่	คนที่	คนที่	รวม		
	1	2	3			
ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ (Compliance risks) หมายถึง ผลกระทบเชิงลบที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหายที่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ดำเนินการตามบทบาทและภารกิจแล้วไม่เป็นไปตามมาตรฐาน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อกำหนดจากภายนอกและภายใน สถานศึกษาซึ่งอาจจะต้องปฏิบัติ และดำเนินการ หรือความล้มเหลวที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์มาจากความผิดพลาดของการดำเนินการด้าน กฎระเบียบ มาตรการ ข้อกำหนด ข้อตกลง คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพและการปฏิบัติงาน						
31. ผู้บริหารและครูมีการปฏิบัติงานที่ความเหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทและภารกิจที่เป็นไปตามหลักการบริหารงาน และการกำกับดูแลกิจการที่ดี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32. ผู้บริหารมีการแจ้งให้บุคลากรทราบถึง มาตรการ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญ และจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33. ผู้บริหารและครูตระหนักถึงการปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
34. ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้ บุคคล องค์กร หน่วยงานจากภายนอกและภายในสถานศึกษา สามารถตรวจสอบการบริหารงานและการปฏิบัติ ราชการของบุคลากรไม่ให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในตำแหน่งหน้าที่ที่อันมิควร ได้โดยชอบตามกฎหมาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
35. ผู้บริหารและครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36. ผู้บริหารและครูมีการควบคุม ตรวจสอบใน การป้องกันความผิดพลาดเพื่อเป็นไปตามระเบียบ อย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
37. บุคลากรที่ได้รับมอบหมายงานมีการจัดทำ หลักฐาน เอกสารควบคุมที่เป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

นิยามศัพท์/ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม		
38. ผู้บริหารและครูมีการกำหนดแนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย/กฎระเบียบ/มาตรการ/ข้อกำหนด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
39. ผู้บริหารมีมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดปัญหาเรื่องเสื่อมเสียทางจรรยาบรรณและศีลธรรม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
40. ผู้บริหารและครูมีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมภายในและตรวจสอบภายในอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม เรื่องการบริหารความเสี่ยงของ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัด
สุโขทัย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	40	100.0
	<u>Excluded^a</u>	0	.0
Total		40	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.887	40